

Det er demokrati, det er et frit, reelt, velfungerende samfund for fuld udblæsning, så jeg vil med bedrøvelse kigge på de gule lamper, hvis hr. Oxdams melding virkelig holder to minutter til. Det burde den ikke gøre.

Det er ærefuldt at rette sine fejl, og jeg kan kun opfordre Venstre til at være med til at bringe den sag i orden. Jeg tror, at han opnår det modsatte af det, han forestiller sig, ved at gå enegang i denne sag, så det er en kollegial, en kammeratlig, en velment anbefaling at røre de grønne knapper i stedet for. Grønt lys fremad for gule plader.

(Kort bemærkning).

Erling Oxdam (V):

Til hr. Arne Melchior vil jeg sige, at vi netop ikke finder, at der er tale om menneskelige fejl. Vi mener, at det er fuldt bevidst, at denne lovgivning har indført den mærkværdige ordning, at borgerne skal indbetale et større beløb, end de måske endeligt skal afholde. Det er med vilje, at man har indført den lov, og så er der bl.a. ved den højterede statsministers indgriben sket det, at man finder frem til, at det er en ufleksibel ordning, som den blev kaldt.

Vi synes, det er intet mindre end en skandale. Der er ikke tale om menneskelige fejl. Det er simpelt hen en bevidst forkert lovgivning, som man nu tvinger sig selv til at afskaffe. Det er det, vi ikke vil have lod og del i, for der er jo noget, som skal træde i stedet. Der er 350 mio. kr. på højkant. Der vil vi ikke være med til, hvis vi stemmer for lovforslaget, måske at skulle skaffe et surrogat eller en anden form for beskatning. Vi vil i den henseende fuldstændig have rene hænder.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Undskyld, hr. formand, yderligere 30 sekunder. Det er jo svært at granske hinandens hjerte og nyrer og andre ædlere dele. Det må jeg erkende. Så jeg ved ikke, hvilke tanker der har rørt sig i hvem hvornår. Men jeg vil påstå, at jo mere bevidst fejlen måtte have været, desto større er indsatsen ved at være villig til at rette den og gøre det omgående. Det er flothed. Sådan optræder mandfolk m/k.

Derfor vil det stadig klæde Venstre bedst, hvis man accepterer dette og ikke stemmer »ligegyldigt«, »ved ikke« til noget, man ved er fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Erling Oxdam (V):

Jeg lover, at det bliver den sidste replik. Der er ikke tale om ikke at være mandfolk eller om ikke at ville tage stilling. I dette, at man ikke stemmer imod, når lovforslaget på forhånd har et stort flertal bag sig, ligger jo en accept af, at man gerne vil af med den gældende tilstand. At vi så ikke vil tage medansvar for, hvad der videre skal ske, bliver udtrykt derved, at vi undlader at stemme nej og undlader at stemme ja: Det må kunne forstås af hr. Arne Melchior.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 83 stemmer (S, KF, SF, RV, FP, EL, CD og DF); 29 (V) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) **Forespørgsel nr. F 32:**

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan regeringen på baggrund af statsministerens nytårstale om børnefamiliernes vilkår oplyse om regeringens planer om forbedring af børnefamiliernes arbejdsmæssige, tidsmæssige og sociale forhold?«

Af Holger K. Nielsen (SF) og Bruno Jerup (EL). (Forespørgslen anmeldt 13/1 98. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/1 98).

Formanden:

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemninger om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til tirsdag den 17. februar 1998.

Begrundelse

Holger K. Nielsen (SF):

Når statsministeren går på fjernsynet første nytårsdag, er vi mange, der sætter os med de tømmermænd, vi nu måtte have, og med inter-

esse lytter til, hvad han har at sige. Ofte er det lidt af en pligt for os politikere at gøre det, for det, statsministeren fortæller befolkningen første nytårsdag, er jo ikke altid lige interessant, og med de tømmermænd, vi har i hovedet, er der måske andre ting, vi hellere vil.

Men jeg vil sige, at i år skete der faktisk noget, for pludselig begyndte statsministeren at tale om mennesker, tale om, hvordan vi lever vort liv i vores familier og med vore børn. Han begyndte at tale om, hvordan vi har opbygget et samfund, hvor vi er blevet vældig dygtige til at producere, hvor vi arbejder vældig meget, men hvor det måske har fået nogle konsekvenser i forhold til, hvordan vi behandler vore børn, har fået nogle konsekvenser for, hvordan vi bruger vores tid, og hvor han stillede spørgsmålet: Var der ikke grundlag for, at vi måske indrettede os på nogle lidt andre måder, så vi tog mere hensyn til børnene og til familierne og den måde, vi i det hele taget lever på?

Det synes vi var vældig interessant. Statsministeren var ikke særlig konkret i sin nytårstale, og derfor besluttede SF og Enhedslisten at forsøge at få afæsket, hvad regeringen mere konkret har i tankerne omkring børnefamiliers vilkår, og det er derfor, vi i dag har stillet denne her forespørgsel, og vi er meget spændte på, hvad statsministeren og regeringen har at sige til dette spørgsmål.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg takker for udvist interesse, også for nytårstalen, og jeg takker for initiativet til en meget afgørende og vigtig debat her i dag, et initiativ, som jeg synes vi må skrive plus ud for, når det gælder SF, og når det gælder Enhedslisten. Det passer os fint, for vi ser en direkte sammenhæng mellem nytårstalens hovedbudskab og det arbejde, vi nu tager fat på.

I Danmark er sagen jo den, at der arbejdes som ingen sinde før. Det er i virkeligheden kun i ganske få lande, at mænd og kvinder arbejder så meget, er så aktive, som i Danmark, og faktisk har de danske kvinder den højeste beskæftigelses- og erhvervsfrekvens i hele EU.

Her har vi i virkeligheden noget meget fundamentalt og noget meget afgørende. Årsagen til, at vi kan have så godt et velfærdssamfund, som vi har, er jo netop, at vi har en høj og en god beskæftigelse. Omvendt er årsagen til, at vi

har så høj og god en beskæftigelse, at vi har et godt og velfungerende velfærdssamfund. To sider af samme sag, som mange kloge folk har understreget, og som ikke mindst regeringen ofte gør opmærksom på her i Folketinget.

Senest har en af de amerikanske Nobelpristagere i økonomi, Paul Samuelson, som jeg også har nævnt det tidligere, netop understreget denne sammenhæng, at der altså ikke er en modsætning mellem en af verdens højeste beskæftigelsesgrader på den ene side og på den anden side et trygt samfund, der giver rammer for vores borgere for et godt liv, men at der er en gensidig forudsætning.

Hele denne sammenhæng har regeringen fra starten været opmærksom på, altså fra vi trådte til for fem år siden. Vores vigtigste opgave dengang var derfor at få bugt med arbejdsløsheden, at få genskabt troen på fremgang i vores land, at få styr på økonomien og få sat den nødvendige fornyelse i gang både på det private arbejdsmarked og i den offentlige sektor. Det er vi faktisk kommet rigtig godt i vej med. Nu er det tid at tage fat på den næste store vision om velfærdssamfundets udvikling og fornyelse.

Et af regeringens højeste ønsker i denne næste store fase om velfærdssamfundets udvikling er familiernes trivsel. Det er meget godt, at vi er blandt verdens mest arbejdsomme folk. Det er meget godt og rigtigt og vigtigt, at vi fortsat får fremgang i beskæftigelse og nedgang i arbejdsløshed. Men det er også vigtigt, at vi gør os klart i vores land, at vi er mere end bare det, som vi har. Vi er mere i vores værdier end det, der kan måles i penge og job. Vi skal finde, ja, vi skal genfinde den rigtige balance, forældre skal have mulighed for både at være forældre, gode forældre, og have et godt arbejdsliv.

Jeg har sagt på et tidligere tidspunkt, at der kommer tidspunkter, hvor tid i stedet for ting er valget, der skal foretages. Børn har behov for tid med deres forældre, og familierne har behov for tid med hinanden.

Det kræver meget bevidste valg, og det kræver meget bevidste prioriteringer af os alle. Nu skal vi igangsætte det næste fælles projekt.

Jeg har i min nytårstale ønsket at sætte børnefamiliernes trivsel højt på dagsordenen. Jeg har taget dette initiativ, fordi vi har brug for en ny, lad os bare kalde det social kontrakt, en social kontrakt mellem de fem grupper, de fem hovedrollehavere, nemlig parterne på arbejdsmarkedet, virksomhederne, kommunerne, os

politikere her i Folketinget og først og sidst forældrene selv.

Vi er ikke kun det, vi har i penge, i bil, i vovse og i bolig, vi er også familier. Vi har andre værdier end det, der kan måles i penge, og det er det, vi skal skabe bedre rammer for.

Hvad kan vi så gøre for at lette hverdagen for de hundredtusinder af familier, der ofte oplever, at det er svært at få arbejdsliv og familieliv til at hænge sammen, og hvor tid er en konstant mangelvare? Opgaven består selvsagt ikke i at rulle udviklingen 30 år tilbage eller at trække kvinderne ud af arbejdsmarkedet og tilbage til kødgryderne igen. Det, der er behov for, er noget helt andet. Det er at skabe et arbejdsmarked både inden for det offentlige og det private, hvor der i højere grad sker en bøjning af regler, kutymer og rutiner, det, man plejer at gøre i retning af at imødekomme familiernes behov.

Vi skal skabe en holdningsændring, sådan at de muligheder, vi har for at indrette os mere fleksibelt, kan blive udnyttet i praksis. I dag er vi bagud. Så meget desto vigtigere er det at komme i gang.

Lidt retorisk kan man selvfølgelig spørge: Hvorfor er det nu, vi går så meget op i familiebegrebet? Er familiebegrebet ikke i en vis forstand overhalet af udviklingen, hvor vi alle i stigende grad lever vores egen tilværelse hver for sig?

Svaret er heldigvis nej. Familiebegrebet er blevet mere rummeligt med årene. Familien har ændret sig. Der er flere enlige forsørgere, ja. Antallet af skilsmisser er heldigvis begyndt at blive stagnerende – heldigvis efter min opfattelse – men tilbage står, at familien stadig væk er den dominerende samlivsform i Danmark. Ca. to tredjedele af alle børn lever hele deres barndom og ungdom med begge forældre, så familien består, og den tryghed, som en almindelig dansk velfungerende familie kan give sit barn, er fortsat dette barns bedste start på tilværelsen.

Derfor er det så vigtigt, at vi giver familien nogle ordentlige betingelser. Vi er allerede kommet langt, men vi skal videre, og i den forstand har vi alle et bidrag at give. Jeg tror, det er vigtigt, at vi, når vi starter på at diskutere, hvad der skal ske i fremtiden, gør os klart, at vi alle har et bidrag at give. Vi har alle en rolle at indtage. Der findes ikke kun én part, der skal klare det hele for de andre, der er de fem parter, som jeg nævnte før i starten af mit indlæg.

Jeg tror, det er nyttigt at gå i gang med at gøre sig klart, hvad regeringen har igangsat i de seneste fem år. Vi har fået skabt gode rammer for børnefamilierne, og jeg vil især pege på fire områder.

For det første har vi fået tilvejebragt bedre børnepasnings- og barselorlov. Med arbejdsmarkedsreformen i 1994 blev børnepasningsorloven forbedret markant. Ca. 200.000 forældre har siden den 1. januar 1994 én eller flere gange haft glæde af udviklingen. Den maksimale orlovsperiode blev forlænget, så der nu er mulighed for orlov i op til et år.

Kravet om genbesættelse blev fjernet, fordi det var unødigt bureaukratisk. Genbesættelseskravet gjorde det tilfældigt, hvilke familier der kunne få gavn af ordningen. Det var ikke rimeligt, og det blev lavet om. Målgruppen for børnepasningsorloven blev udvidet. Retten omfatter nu alle med ret til dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Kommunerne fik mulighed for at yde tilskud som et supplement til orlovsydelsen, hvis det passede ind i kommunernes prioriteringer, og i år har regeringen med et flertal her i Folketinget udvidet barselorloven med to uger, som er forbeholdt faderen. Det træder i kraft den 1. april.

Rækken af forbedringer på orlovsområdet fra 1994 er lang, og det har mange siden nydt godt af. Den børnepasningsorlov, som vi i sin tid indførte som en forsøgsordning, er kort sagt kommet for at blive. Ordningen blev gjort permanent i forbindelse med aftalen om finansloven for 1995. Det er det ene.

Det andet, som jeg vil nævne af det, vi har gjort, og som er vigtigt at holde fast ved som afsæt for det videre arbejde, er de bedre pasningsmuligheder. En af de første ting, jeg som statsminister gik ud og talte varmt for, var jo pasningsgarantien. Det er der mange, der har hygget sig med og skoset mig for siden. Jeg har nu ikke fortrudt det ét sekund, for det er sådan, at holdninger er det, der flytter, holdninger er det, der bevæger. Det må blive, og det vil blive en naturlig ting i alle kommuner, at pasningsgarantien er der.

Tænk engang, hvad der er sket, siden vi begyndte at tale om børnepasningsgaranti. Jeg mente, og jeg mener stadig, at spørgsmålet om, hvordan familielivet kan hænge sammen, når forældrene begynder at arbejde igen, er et af de største usikkerhedsmomenter, som nutidens forældre står over for. Selv om der ikke er pasningsgaranti alle steder, har regeringen siden

1993 sammen med kommunerne fået skabt grundlaget for ekstra 120.000 pasningstilbud.

Jeg er nødt til at sige, at disse 120.000 ekstra pasningstilbud altså ikke var kommet af sig selv, hvis vi ikke havde turdet tale om det. De er kommet, fordi vi vedholdende har talt om det. De er kommet, fordi vi i forhandlingerne med kommunerne og i de økonomiske aftaler vedholdende år for år har taget hensyn til dette behov. Der er blevet bygget nye vuggestuer, børnehaver, fritidshjem osv.

Der er stadig ventelister, ja, men vi har gjort store fremskridt, og de ventelister, der er, skal jo ses i lyset af, at efterspørgslen efter dagtilbud er steget som følge af den forøgede beskæftigelse – det er godt – og at flere dermed også har fået et pasningsbehov. Det skal også ses i lyset af, at sort dagpleje er erstattet af almindelige dagtilbud – det er også godt og rigtigt og trykshedsskabende – og endelig, at fødselstallet er øget mere, end nogen kunne forudse, og det er også fornuftigt og godt for os alle sammen.

Dækningsgraden er steget. Ca. tre fjerdedele af de 0-9-årige har nu et pasningstilbud mod to tredjedele, da vi startede for 5 år siden. Det er nu ikke så ringe endda. Kommunerne har i lyset af det resterende udækkede behov fortsat i 1998 sat daginstitutionsbyggeri og pasningstilbud højt på dagsordenen. Jeg er overbevist om og forventer, at de sidste kommuner også snart kommer med, men det handler jo ikke kun om antallet af pladser. Det handler også om at udvikle kvaliteten og fleksibiliteten bl.a. med hensyn til åbningstider.

Det tredje tema, som jeg vil nævne, er, at det offentlige er gået foran, sådan som det offentlige skal, når vi har mulighed for det. Gennem overenskomster er det offentlige gået foran med bedre rammer for børnefamiliernes vilkår og arbejdsliv. På det offentlige arbejdsmarked er man faktisk langt fremme, ja, vi kan tale om et foregangsftalesæt.

Man er langt fremme med at indgå rammeaftaler, som skal lette mulighederne for at arbejde i hjemmet, når der er særligt behov derfor. Bestræbelserne på at begrænse overarbejde og omsætte det til afspadsering skal også ses i den sammenhæng. Den enkelte medarbejder har fået bedre mulighed for at variere sin arbejdstid over ugen og over året, og på mange områder er der allerede, som jeg sagde før, mulighed for at arbejde hjemme i forbindelse med børns sygdom. På barnets første sygedag er der hel eller delvis frihed til pasning med løn, og samtidig er

der mulighed for deltid på stort set alle statslige områder.

Staten giver fuld løn under barsel. Orloven kan påbegyndes 6 uger før forventet fødsel, hvor der er overenskomstmæssig ret til 4 uger. Statsansatte har fået ret til i alt 10 omsorgsdage pr. barn. Omsorgsdagene kan anvendes fleksibelt i tilknytning til barselorloven, før forventet fødsel eller efter de 24 ugers barsel. De kan også anvendes uden tilknytning til barselorloven enten som enkelte dage eller timer.

Kort sagt, overenskomstaftalerne på det offentlige arbejdsmarked er et foregangseksempel. Nu gælder det om at få det fulgt op på det private arbejdsmarked.

Hvad er der så behov for at følge op med? Som jeg sagde, vi er kommet langt. Vi skal videre herfra, og alle skal yde et bidrag: arbejdsgivere og lønmodtagere i deres overenskomster, kommunerne, regering og Folketing. På den enkelte arbejdsplads skal der ydes bidrag, og naturligvis skal den enkelte familie foretage sine valg.

Børnepasningsorloven er blevet populær, så populær, at vi måtte justere den undervejs. Dens succes skyldes ikke, at det er et arbejdsmarkedspolitisk instrument, som det hedder, dens succes skyldes først og fremmest, at den opleves som et stort fremskridt i udviklingen af mere familievenlige velfærdssamfundsforhold.

Der er kritik af, at ydelsen er for lav. Må jeg ikke sige, at hvis statskassen var ubegrænset, ville vi da også gerne, at den kunne være endnu bedre. Jeg har nu altid ment, at det ikke er nogen kunst som politiker at stille sig op og sige: Staten må yde mere. Jeg ved godt, at der er mange, der mener det. Jeg mener det ikke. Når man ser på den samlede kompensation fra orlovsydelsen, sparede pasningsudgifter og i nogle kommuner et supplerende tilskud, giver ordningen dog et ganske pænt tilskud til familierne.

I de statslige overenskomster er der allerede puljer til supplement og til fuld løn under uddannelsesorloven. Sådanne puljer burde efterhånden også kunne udbredes til hele arbejdsmarkedet og burde efterhånden også kunne udbredes til børnepasningsområdet.

Som sagt, jeg håber ikke, at vi i dag under vores debat, selv om det er valgår i år, får en diskussion og en konkurrence om, hvem der nu kan tilbyde befolkningen mest guld. Vi skal tilbyde befolkningen de smukkeste grønne skove også på dette felt. Vi skal indrette alle vores

systemer, så de samlet set giver bedre udviklingsvilkår for børnefamilier.

Et kritikpunkt mod børnepasningsloven er, at den ikke er fleksibel nok, fordi man skal have orlov i mindst 3 måneder i træk. Lad os se på det. Regeringen er indstillet på at drøfte fleksibiliteten i børnepasningsloven, f.eks. gennem muligheden for kortere perioder end i dag. Det vil vi gerne drøfte med parterne på arbejdsmarkedet efter afslutningen af de nuværende overenskomstforhandlinger, og vi vil også gerne drøfte det her i Folketinget. Udfordringen her er at finde den rette balance mellem flere modsattede hensyn, nemlig ønsket om mere tid, hensynet til begge forældre, men også til de samfundøkonomiske rammer og muligheder.

Overenskomsterne skal indrettes bedre, hvad angår deltid og flekstid, familievenlige arbejdstidsbestemmelser skal indrettes, der skal være bedre arbejdsvilkår, når det gælder barselordsmuligheder, omsorgsdage osv., og så skal vi på arbejdspladsen, den enkelte virksomhed, i gang med f.eks. i samarbejdsudvalgene at drøfte meget mere konkret, om det nu er naturligt, at den, der har været længst på arbejdspladsen, vælger sin ferie først. Er det ikke mere naturligt, at børnefamilierne får mulighed for at vælge, hvor deres ferie skal lægges i forhold til deres behov?

Vi skal også på arbejdspladsen diskutere, om det ikke er muligt på den enkelte arbejdsplads at aftale større hensyn til børnefamilierne. De kan starte lidt senere, måske være der lidt længere, og måske kan der tages mere hensyn på andre leder og kanter. Jeg ved, at det kan lade sig gøre. Der er masser af virksomheder, der har vist det i praksis. Nu skal det udbredes, nu skal det gælde over det hele.

Jeg kunne nævne en lang række andre elementer, men jeg vil egentlig her runde af med en opfordring om en god, konkret debat i dag. Regeringen vil være indstillet på efter denne debat og frem til starten af maj måned at fremlægge en række konkrete initiativer i forbindelse med, hvordan vi ser udviklingen i de kommende års arbejde på dette felt.

Forhandling

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen som ordfører for forespørgerne.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil godt takke statsministeren for hans besvarelse, og jeg vil indledningsvis sige, at jeg synes, der var nogle ganske rigtige betragtninger i besvarelsen, ikke mindst når statsministeren siger, at det nu er vigtigt, at vi begynder at tænke i tid i stedet for i ting.

Som jeg sagde tidligere, har vi opbygget et samfund, hvor vi har en vældig økonomisk vækst, en vældig produktion, hvor vi knokler derudad – danskerne er jo et folk af knoklere – og prisen for dette samfund har måske været, at vi ikke har tid nok til at være sammen med vores børn, vores venner og vores familie.

Jeg tror, at mere tid bliver et af de afgørende temaer i fremtidens velfærdsdiskussion. Det bliver ikke så meget en diskussion om de store sygehuse, skoler og institutioner, det bliver om mere tid til andet end lønarbejde, tid til, at vi kan være sammen med vores børn, vores familie og vores venner.

Det udgangspunkt er jeg fuldstændig enig i, og det er godt, at regeringen også har det som udgangspunkt, for ikke mindst med hensyn til børnefamiliernes vilkår i dag er det helt grundlæggende, hvordan forældrene i børnefamilierne kan få mere tid til at være sammen med deres børn, og det gælder, både hvor der er to forsørgere, og hvor der kun er en enkelt forsørger. Men ikke mindst i det tilfælde, hvor der kun er en enkelt forsørger, er det helt afgørende, at vi skaber økonomiske rammer for, at de får den mulighed.

Men dér må jeg sige, at det skuffer mig lidt, at statsministeren var så lidt konkret med hensyn til, hvad regeringen egentlig vil. For vi fik en lang redegørelse for, hvad der var sket – og der var en række korrekte ting i den, men også fejlagtige ting, synes jeg, men det skal jeg vende tilbage til – men jeg synes, den var meget tilbageskuende.

Den var tilbageskuende på, hvad der allerede er gennemført. Og det er jo rigtigt nok, at der er gennemført en børnepasningslovsreform, men den er også blevet forringet i den periode, for man startede med 80 pct. af de maksimale dagpenge, og i øjeblikket er man nede på 60 pct. af de maksimale dagpenge. Og det er en meget stor forringelse for de mennesker, der er på den pågældende ordning, vil jeg sige til statsministeren.

Men danskernes behov for at have mere tid til at være sammen med deres børn illustreres jo af, at selv om der er meget dårlige økonomi-

ske vilkår i disse orlovsordninger, er der alligevel utrolig mange mennesker, der bruger dem. Og de blev en succes, netop fordi behovet var der, selv om det økonomiske tab var ganske betragteligt, og derfor er der grund til, at vi ikke mindst i dag får diskuteret, hvordan vi får gjort børnepasningsorloven bedre.

Det drejer sig ikke kun om guld, men også om grønne skove, siger statsministeren.

Jamen grønne skove kan jo kun blive grønne, hvis de har et vækstgrundlag at vokse på, og det vækstgrundlag er jo altså også økonomi. Så man kan ikke afsondre det her fuldstændig fra de økonomiske forudsætninger, og derfor vil vi godt diskutere, hvordan man kan forbedre det økonomiske fundament i børnepasningsorloven.

Og så er jeg meget glad for, at fleksibiliteten nu bliver et tema, for det er meget ufleksibelt i øjeblikket. Men der er jo på det sidste kommet en masse ideer til, hvordan vi kan gøre det mere fleksibelt: HK er kommet med ideer til det, og nye ideer til, hvordan vi kan få en mere fleksibel børnepasningsorlov, strømmer jo næsten daglig fra politikerne. Så der er virkelig grund til, at vi sætter os sammen og ser på, hvordan vi kan gøre det.

Efter vores opfattelse bør spørgsmålet om, hvordan man får mere tid, også kunne sættes i sammenhæng med, hvordan arbejdstiden kan blive forkortet. For hele arbejdstidsspørgsmålet er nok et arbejdsmarkedsanliggende, men vi har masser af muligheder for her i Folketinget at tage fat på det gennem at forbedre børnepasningsorloven og gøre den mere fleksibel ved f.eks. at indføre et klippekortsystem, så en mor eller en far måske kan bruge orloven til at forkorte arbejdstiden – gå ned i tid i en periode eller gå ud af arbejdsmarkedet i en periode – altså at tilpasse denne ordning til de behov, den enkelte har. Det er fantastisk vigtigt.

Statsministeren nævnte, at der er omsorgsdage i de statslige overenskomster.

Jamen så er der jo så meget desto mere grund til, at det bliver mere generelt. For et af de problemer, som alle forældre kender, er, at børn ofte er syge i mere end en dag. Det er altså det normale og især i øjeblikket med den megen forkølelse. Dér ved mange forældre, hvordan det er at skulle være hjemme og passe et barn og klare det, at barnet er sygt i mere end én dag, og dér er det altså vigtigt, at man har nogle omsorgsdage, hvor man kan sige på sit arbejde,

at man tager fri i et par dage for at kunne passe sit barn, uden at det skal ind i de meget faste rammer, der er i øjeblikket.

Debatten om omsorgsdage kan altså også tages op her i Folketinget, og jeg vil opfordre regeringen til at tage mere konkret fat på det spørgsmål.

Med hensyn til at skaffe bedre pasningsmuligheder i kommunerne nævnte statsministeren, at han tidligere har stillet krav om en børnepasningsgaranti, men alle ved jo, at det ikke er realiseret.

Det skal vi ikke grine af her i dag, men være enige om, at nu skal der lægges større pres på kommunerne. Men det hænger jo også sammen med den kommunale økonomi og de prioriteringer, kommunerne foretager, og de prioriteringer, som staten pålægger kommunerne at foretage, og det er vi meget villige til at se på i forbindelse med debatten om den kommunale økonomi næste år.

Statsministeren siger, at det her jo skal ses inden for en samfundsøkonomisk ramme, og at det ikke bare er guld, men også grønne skove. Men det er altså også et spørgsmål om prioriteringer, for vi har jo haft et økonomisk op-sving, og vi er et rigt samfund. Og vi har her ved årsskiftet set, hvordan erhvervslivets virksomheder har store overskud og kæmpemæssige kursgevinster.

Vi har altså en meget driftig økonomi, og i den situation må der også være råd til at tilgode behøvet for at udvikle velfærdssamfundet, og så må man også i praksis prioritere børnene og børnefamiliernes vilkår i den økonomiske politik, og det vil vi opfordre regeringen til.

Men for at der kan komme mere kød og blod på denne diskussion, så det ikke bare bliver vindfrikadeller og luftsteg, vil jeg på vegne af SF, Socialdemokratiet, Venstre, De Konservative, De Radikale Venstre, Fremskridtspartiet og Enhedslisten, CD og Dansk Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Under henvisning til statsministerens nytårstale opfordrer Folketinget regeringen til senest den 1. maj 1998 at fremlægge konkrete forslag til, hvordan børnefamiliernes vilkår kan forbedres.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 48).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i de videre forhandlinger.

Jan Petersen (S):

Politiske debatter om børn og familier er normalt ganske kontante: Hvor mange penge skal det offentlige betale? Men i nytårstalen gjorde statsministeren en undtagelse, og det var befriende. Og han fortsætter her i dag med en – synes jeg – meget fremadrettet besvarelse ved at insistere på, at vilkårene for familierne i Danmark er et fælles ansvar og ikke kun statens og Folketingets ansvar, altså ikke blot et ansvar for det offentlige Danmark, men også i høj grad for det civile Danmark.

Regeringen har igennem de sidste 5 år forbedret de samfundsmæssige rammer for børnenes og deres familiers liv, blev der sagt i besvarelsen.

Ja, nogle arbejdsløse har fået arbejde, og mange af de arbejdsløse har børn, og nogle af børnene står ikke længere på venteliste, for der er skabt 120.000 dagtilbud i løbet af de sidste 5 år.

Og selv om der ikke er pladsgaranti alle steder, er det nok så interessant at spørge, hvor mange børn der står på venteliste dér, hvor der ikke er pladsgaranti. For der er faktisk kommuner, der ikke har pladsgaranti, men som heller ikke har børn på venteliste.

Børnepasningsloven er blevet gjort permanent, og barselorloven er faktisk blevet mere fleksibel.

Danske børn og deres familier er ikke et stort proletariet, der lider materiel nød, og hvor børnene har det dårligt, men vist er der lommesmarter i nogle familier, og der er også for mange familier, hvor børnene må fjernes, fordi de voksne ikke magter ansvaret.

Her har vi ganske meget foran os, og det vil koste ikke blot kroner, men i høj grad også engagement og fornyelse. Og det gælder både indvandrerbørn, som har vanskeligheder, og børn, hvis forældre har misbrugsproblemer, eller hvor de sociale forhold i øvrigt gør, at de ikke magter deres liv fuldt ud. Dér skal børnene holdes skadesløse, men dér skal forældrene også have mulighed for at vende tilbage til et liv med rank ryg og mulighed for at leve op til deres ansvar.

I Socialdemokratiet forventer vi, at den del af familien Danmark, altså børnefamiliebefolkning-

gen i Danmark, også har absolut topprioritet fremover. Og vi forventer, at regeringen lever op til sit ambitiøse engagement i de børns og familiers forhold. Som et samfund i fremgang har vi nemlig kræfter til at koncentrere os om kvaliteten og indholdet i indsatsen over for familierne og til at prioritere de familier, der har størst behov.

Lad mig så af tidmæssige grunde blot nævne to af de temaer, der er gemt i den mere generelle diskussion her.

Det ene drejer sig om den del af børnenes liv, som de tilbringer uden for familien:

Jovist, lad os bare tale om pladser og pasning osv., men hvad der er vigtigere, når pladserne og pasningen bliver debatteret så omfattende, er egentlig, hvad børnene bliver udsat for, når de er der, og her skal jeg henvise til, at der er vedtaget formålsbestemmelser for dagtilbud, der fastsætter værdier og kvalitative krav med hensyn til, hvad der skal foregå, når børnene er i deres dagtilbud.

Men statsministeren satte både i sin besvarelse og i sin nytårstale også fokus på et andet centralt tema, nemlig tidsspørgsmålet, og sagde, at det er et fælles projekt, og at der er en social kontrakt på vej.

Det er jeg enig i, men jeg mener alligevel, at det er vigtigt at fortælle, at forældrene i Danmark på mange måder lever op til deres ansvar som forældre for at få hverdagen til at hænge sammen, men selvfølgelig kan det være vanskeligt, for tiden kan være knap.

Det har forældrene selv et ansvar for at gøre noget ved, men samfundet og ikke mindst arbejdspladserne har også et ansvar for at respektere forældreskabet og dermed levere den nødvendige personalepolitik og de overenskomster og lokalaftaler, der kan gøre det muligt for forældrene at leve op til deres ansvar.

Der findes ikke noget forslag, der løser tidproblemet for alle på én gang, for familierne har brug for opbakning, og familierne har brug for fleksibilitet, og familierne har brug for at kunne komme senere på arbejde eller komme tidligere hjem, og familierne har brug for at kunne gå ned i tid.

Så jeg er glad for, at statsministeren også sætter debatten om fleksibilitet i børnepasningsloven på dagsordenen og vil gøre det over for de parter, der har ansvaret for, at det danske arbejdsmarked fungerer. Og jeg er også glad for, at LO i dag markerer, at man tager medan-

svar for det ved i første omgang i høj grad at rette fokus på det, der skal aftales, og det, der kan aftales på arbejdsmarkedet. For dermed kommer det jo ind i en reel prioritering også på vores arbejdsmarked:

Hvad skal vi bruge vores produktionstilvækst til? Skal der være lønfremgang for alle, eller skal vi reservere midlerne til dem, der har et større behov end de fleste? For de danske familier med små børn er ikke et flertal i befolkningen, og de danske småbørnsfamilier, der arbejder, er ikke et flertal på arbejdsmarkedet. Det er et mindretal, vi taler om, når vi siger, at de fortjener opbakning.

Lad derfor vores udgangspunkt være helt klart: Det offentlige Danmark, arbejdsmarkedets parter og arbejdspladserne har et medansvar for, at forældre kan leve op til deres ansvar.

Og jeg skal slutte med at sige, at Socialdemokratiet kan støtte forslaget til vedtagelse. Men vi opfatter det ikke som et pålæg til regeringen om, at der inden den 1. maj skal ligge 20 lovforslag til milliarder af kroner på Folketingets bord, som så skal hastes igennem; vi bakker den fortolkning op, som statsministeren allerede i sin besvarelse leverede.

Formanden:

Så er der korte bemærkninger fra hr. Villy Søvnald, hr. Bruno Jerup, hr. Holger K. Nielsen og hr. Bendt Bendtsen.

Vi tager tre ad gangen: først hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Jan Petersen nævnte, at der ikke eksisterer ét forslag, der kan løse tidproblemet med hensyn til børnepasning.

Så vil jeg godt nævne et konkret forslag fra HK, som jeg formoder at også den socialdemokratiske ordfører fik i går, og som i øvrigt er helt parallelt med SF's tankegang, nemlig at der som fleksibilitetsordning indføres et klippekort, der betyder, at man har ret til det, der svarer til den orlovs længde, Folketinget nu bliver enige om, men hvor folk selv må bestemme, hvordan orloven skal fordeles: om den skal fordeles i form af en 4-dages-uge, eller om den skal fordeles i form af en nedsat daglig arbejdstid på 6 timer.

Vil det være en del af regeringens overvejelser at anerkende, at forældre inden for et klippekortsystem fuldstændig frit kan vælge, hvordan de har til hensigt at tilrettelægge deres orlov?

Så var der et enkelt andet punkt, som jeg syntes hr. Jan Petersen nok så rigtigt lagde tryk på, nemlig at det her jo også er en diskussion om de dårligste forsørgere.

Er det ikke muligt at få et fremadrettet bud på, hvad der foreligger af overvejelser om at komme de dårligst stillede forsørgere til undsætning? Det er vi nemlig meget enige i er vigtigt.

Formanden:

Hr. Bruno Jerup og derefter hr. Holger K. Nielsen.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Jan Petersen sagde, at statsministerens tale var en fremadrettet besvarelse, men det var den jo kun i meget begrænset omfang, og derfor havde jeg også håbet på, at hr. Jan Petersen selv var kommet med nogle eksempler på, hvad i hvert fald Socialdemokratiet har af fremadrettede bud. For som hr. Villy Søvnald var inde på, er både HK og LO kommet med nogle udspil, og så kunne man jo faktisk også godt forvente, at Socialdemokratiet havde nogle lidt mere konkrete bud på, hvilken vej man vil gå.

Og den sociale kontrakt, som både statsministeren og hr. Jan Petersen var inde på, og som er defineret som en eller anden social kontrakt mellem fem opdagede parter, som i hvert fald indtil videre ikke har lavet nogen som helst kontrakt sammen, og som næppe nogen sinde kommer til at gøre det, er jo en ret fiktiv sag.

Så derfor kan man sige, at det, det handler om for Folketinget og måske specielt for os, er jo, at der kommer nogle konkrete bud på, hvad der kan gøres herfra, og hvad det er for nogle ting, der skal laves om, og dér synes jeg måske nok hr. Jan Petersen var lidt fåmælt i sine forslag. Så jeg kunne godt have tænkt mig nogle flere konkrete bud.

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen og derefter hr. Jan Petersen, og så er hr. Bendt Bendtsen og hr. Poul Nødgaard i øvrigt skrevet op.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hele snakken om en social kontrakt minder mig lidt for meget om det, Tony Blair går og taler om, og sådan som jeg vurderer det, bliver det meget nemt til noget meget uforpligtende, en masse markeringer, der ikke er noget forpligtende i.

Noget af det, hr. Jan Petersen begrundede det med – og det samme gjorde statsministeren – var, at dette her er et spørgsmål for arbejdsmarkedets parter. Jeg er fuldstændig enig i, at meget af det her er stof, der hører til hos arbejdsmarkedets parter, men det er jo ikke det hele. Derfor vil jeg godt høre, om hr. Jan Petersen ikke er enig i, at der ved siden af, hvad der skal forhandles på arbejdsmarkedet, er en lang række områder, som vi kan begynde at tage fat på her i Folketinget. Der er hele barselorloven, der er vilkårene for de dårligst stillede familier, eneforsørgerne, spørgsmålet om omsorgsdage, som vi også godt kunne tage fat på her i Folketinget. Der er hele spørgsmålet om børnepasningsorloven, der er blevet vedtaget her i Folketinget, og som er et folketingsanliggende, et lovanliggende. Hvorfor vi man ikke her i Folketinget gå i gang med at gøre børnepasningsorloven mere fleksibel?

Med andre ord, selv om meget af dette her hører til hos arbejdsmarkedets parter, er det vel også korrekt at sige, at vi kan gå i gang her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Der bliver spurgt, hvad jeg mener om HK's forslag, og samtidig, om det ikke er rimeligt at arbejde mere konkret med en mere fleksibel børnepasningsorlov. Jeg vil sige, at HK's forslag er faktisk et ganske godt forslag, men det er også et ganske dyrt forslag. Og jeg ser ikke noget formål i, at vi fortsætter den debat, uden at regningerne bliver betalt af den generation, der sidder her i dag, for med vores bistand skal der ikke sendes ydeligere regninger til næste generation.

Der er en samfundsøkonomisk ramme, som også må nå det her område, så derfor er det ikke bare at gå op og deltage i en debat om, hvordan vi i morgen laver en mere fleksibel børnepasningsorlov. Den skal, som det også blev sagt i besvarelsen, kunne fungere på et arbejdsmarked, som er ganske mangfoldigt i sine arbejdstider og har mange forskelligartede

arbejdsfunktioner. Jeg ved ikke, hvorledes en fleksibel pasningsorlov skal bruges af en lang-turschauffør eller en kassedame. Det er ganske forskellige svar, der er på det.

Hr. Bruno Jerup mente ikke, at svarene var fremadrettede. Hvad skal der konkret til? Det får mig til at tænke på, hvornår dette Folketing mon vil være i stand til at gennemføre en politisk debat, uden at man skal være så forbandt konkret, at det ikke er muligt at føre en debat om værdier og lidt mere langsigtede perspektiver. Den eneste gang, jeg erindrer, at vi har været i stand til at tage fat i en værdiladet debat, var, da vi diskuterede revselsesretten over for børn. Da var der ikke kroner og øre på, men det er sjældent. Jeg skal vende tilbage med det øvrige i næste omgang.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Først siger vi tak for, at de familiemæssige elementer er kommet på dagsordenen i dag, men det var ikke mange konkrete bud, vi fik fra Socialdemokratiets ordfører.

Da statsministeren i sin nytårstale talte om unge forældre, oftest den unge mor, som kom cyklende til daginstitutionen i det tidlige morgenmørke med de små søvndrukne bag på cyklen, var der ikke et øje tørt. Er man klar til at sætte børn og forældre frem foran systemerne? Er man klar til at gå om bord i nye modeller, hvor pengene følger børnene frem for institutionerne? Vi er godt tilfredse med vores institutioner, skal jeg hilse og sige, men det er et mere frit valg end det, vi har fået indtil nu, som vi ønsker, og som vi efterlyser.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Der er ligesom noget i dag, der tyder på, at denne debat får overskriften »Mere tid til børnene«. Vi, der bor langt ude på landet, ser også, hvad der sker i de tidlige morgentimer, som også statsministeren var inde på, hvor folk kommer masende med deres børn dér klokken seks-halv syv. Børnene hænger faktisk bag på en cykel og har dårlig øjnene åbne. Jeg synes, det er en utrolig tragisk udvikling, at det er kommet dertil, men situationen er jo den, at mange børnefamilier har spændt sig så hårdt for, at det er nødvendigt at have to indtægter.

Den socialdemokratiske ordfører brugte nogle stikord. Jeg synes også, det er udmærket, at man ikke går ned og uddyber det helt. Der blev

sagt noget med senere på arbejde og tidligere hjem, og hvis jeg sætter en overskrift på de to udtryk, er det noget med kortere arbejdstid. Det kan vi hurtigt oversætte, men det giver samtidig det problem, at man dermed går ned i løn, og det er faktisk det, der er et af de store problemer for Danmarks børnefamilier, at de ikke kan tåle selv en lille nedgang i indtægterne.

Jeg synes lige så godt, vi kan tage fat på at debattere dette vigtige spørgsmål. Når vi nu har forelagt regeringen et forslag til vedtagelse om, at den inden 1. maj skal fremkomme med konkrete forslag, så er vi nødt til også at røre ved disse økonomiske aspekter, og dér glædede det mig, at statsministeren sagde, at staten ikke kan klare alle økonomiske problemer for folk. Man må altså også selv være med i dette vigtige arbejde.

Men det kan blive en utrolig spændende debat i dag, og vi ser i Dansk Folkeparti frem til, at vi får en god løsning på børnefamiliernes problemer, for der er nogle problemer, som vi også på forskellig vis skal være med til at løse.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Jan Petersen har da ret i, at man principielt skal kunne diskutere fremadrettet. Jeg er helt enig. Men hvis det bliver fuldstændig ukonkret, fuldstændig fjernet fra den konkrete virkelighed, så bliver det altså for lidt, og det, vi har spurgt om i dag, er, hvilke konkrete planer regeringen har.

Så er det korrekt, at der er en samfundsøkonomisk ramme, vi skal tage hensyn til. Det er vi helt enige i fra vores side. Derfor gik vi med i finanslovforliget forrige år og i finanslovforliget for i år. Vi var med til at gennemføre forbrugsbegrænsende indgreb sidste forår, netop fordi der skal være en samfundsøkonomisk ramme for at videreudvikle velfærdssamfundet.

Det her er et spørgsmål om prioritering. I øjeblikket behandler Folketinget et forslag om, at man skal lempe lejeværdien for dem, der har en bolig med en værdi på over 1,5 mio. kr. Det er der råd til. De allermost velstillede boligejere skal have en lempelse. Det er der råd til. Er der så ikke også råd til, at man forbedrer vilkårene for børnefamilierne? Er det ikke et spørgsmål om prioritering? Det er det altså. Og vores påstand er, at det går godt med dansk økonomi; der er økonomisk fremgang. Så må vi også prioritere på en måde, så børn og børnefamilier får en højere prioritering.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Når diskussioner bliver meget konkrete, bliver vi anklaget for ikke at have visioner, og når vi så har visioner, bliver vi anklaget for ikke at være konkrete, og man bliver sågar beskyldt for at lade sig inspirere af en udenlandsk premierminister. Tony Blair blev vist nævnt. Jeg synes, det er noget underligt noget. En social kontrakt er en ny måde at begynde at organisere et velfærdssamfund på, hvor man placerer ansvaret dér, hvor ansvaret bør placeres. Jeg synes, det er for let at skyde det ned på den måde.

Pointen med, hvem der skal gøre hvad, handler jo om, om det skal være dette hus og den statskasse, som vi har ansvaret for, der skal betale hele regningen, eller om vi ikke i al beskedenhed kunne forvente, at dele af de lønsummer, der bliver forhandlet, ja, efterhånden hvert eneste år på det danske arbejdsmarked, i højere og højere grad blev brugt på omsorgsdage, poseopfyldning på børnepasningsorlov og en lang række af de forslag, som blev nævnt i statsministerens besvarelse. Det er det, jeg mener er væsentligt at få ud af huset i dag, for det kan ikke blive ved med at være sådan, at hver gang der er et krav, og hver gang der er en forventning, så skal den føres herind. Så skal der betales ved kasse ét, og så sender vi regningen til næste generation.

Jeg blev også bedt om at gøre nogle bemærkninger om, hvad vi har i posen i forhold til eneforsørgere. Jeg talte ikke om eneforsørgere. Det kunne jeg godt have gjort, for der er vitterlige problemer blandt eneforsørgere. Man er f.eks. alene om sit forældreansvar. Der er så andre børn, der har andre problemer. De har mange forældre, næsten for mange, så det ikke er til at hitte rede i, hvem der har ansvaret hvilken weekend, men det er en helt anden diskussion.

Det, jeg gjorde opmærksom på, var, at der er gjort ganske meget for at forbedre forholdene for de svagest stillede børn og unge i Danmark og deres familier, senest med bl.a. indførelsen af efterværn. Det var den linje, jeg ønskede fortsat. Der var ikke noget konkret udspil i dag, men vi er gerne med på at diskutere, hvad der er brug for. Men det er ikke lang tid siden, vi forbedrede mulighederne her. Jeg forsøgte at sætte fokus på kvaliteten og fornyelsen i hverdagens indsats med de børn, der er fjernet fra hjemmet, og hvordan de kommer hjem til familier, der fungerer. Og det er jeg ikke sikker på at der skal laves så meget mere lovgivning om.

Det er hårdt arbejde i hverdagen for dem, der har med det at gøre, og det må være tilladt at sige det i en debat om dette her uden at skulle komme med et konkret lovforslag med 20 paragraffer.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes, vanskeligheden er, at vi jo ikke kan nøjes med at blive enige om alle sammen, at der er brug for mere tid, og så stemme om det og gå hjem. Vi ser i år i SF med ekstraordinært stor glæde frem til arbejderbevægelsens internationale kampdag, og det er vel rimeligt, at vi siger noget om, hvad vi forventer der kommer bud på fra regeringens side.

Vi forventer fra SF's side, at der kommer nogle overvejelser om klippekort. Det, at man, hvis man er langtidsschauffør eller kassedame, eller hvad man ellers laver, har mulighed for at tilrettelægge en ordning, der lige præcis passer ind i det, man laver, har vi en ganske stor forventning om vil komme. Vi har også en forventning om, at der kommer et bud fra regeringen på, hvad vi skal stille op i forhold til de økonomisk dårligst stillede forsørgere. Det er vigtigt at få et bud på det, for det har også en social vinkel.

Hr. Jan Petersen nævnte også kvaliteten. Vi har en forventning om, at der kommer et bud dér, hvor kvaliteten er allerdårligst, f.eks. i vore skolefritidsordninger, hvor kvaliteten vælter i øjeblikket i en række kommuner.

Det var bare tre eksempler på, hvor vi forventer konkrete bud.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg vil godt sige til hr. Jan Petersen, at Fremskridtspartiet selvfølgelig er parat til, at der skal ske en opfølgning i handling af det forslag til vedtagelse, som vi er med til fremsætte, ligesom af statsministerens ord i nytårstalen. Og så er spørgsmålet: Hvad er målet? Der er utrolig mange ting, der kan debatteres her i Folketinget, men jeg er enig i det grundlæggende, som hr. Jan Petersen siger, at det er arbejdsmarkedets parter, der skal finde nogle løsninger til at skabe bedre vilkår for børnefamilierne.

Der er mange områder, hvor vi kunne tage fat. SF har nævnt nogle konkrete områder. For os er der ingen tvivl om, at det er og bliver det store skattetryk, der i bund og grund har ødelagt muligheden for, ikke,

sagde, at mor skal hjem til kødgryderne – det er ikke det, det handler om for os i Fremskridtspartiet – men at den ene part kan gå derhjemme, uanset om det er manden eller konen. Det er ligegyldigt for os. Det, det primært handler om for Fremskridtspartiet, er, at man generelt får flere timer sammen med sine børn.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil gerne give Socialdemokratiets ordfører mulighed for at svare på det spørgsmål, som jeg stillede her i salen, om at sætte børn og forældre foran systemerne. Har man så visioner, hvis man ikke vil sige noget konkret på det område? Vi ved jo, at efterspørgselsprocenten i mange kommuner, hvor der er pasningsgaranti, ligger på over 90 pct. for de 3-5-årige, og vi ved også, at priserne ligger på den anden side af de 30.000 kr. netto for kommunen. Er man klar til at lukke op? Er man klar til at give kommunerne den frihed, det er at lade pengene følge børnene frem for institutionerne?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Da jeg nævnte spørgsmålet om den sociale kontrakt, undlod jeg at nævne listen over udenlandske statsmænd, som brugte det som tema i deres valgkampe. Jeg forholdt mig sådan set til substansen i det, som blev fremlagt af statsministeren, og som blev fulgt op af hr. Jan Petersen. Men jeg synes ikke, der er nogen grund til, at hr. Jan Petersen hæver stemmen, for jeg er enig i, at selvfølgelig skal vi også have nogle diskussioner om værdier i vores samfund, hvad der er vigtigt, og hvad der ikke er vigtigt.

Men derfor slipper vi alligevel ikke for at tage stilling til, hvilke typer konkrete initiativer vi skal tage her i Folketinget.

Det kan godt være, at hr. Jan Petersens og regeringens bud er, at det skal vi ikke blande os i, men så synes jeg, man skal sige det meget klart. Udgangspunktet for Enhedslisten er sådan set, at der er en række forhold, som vi kan blande os i og bør blande os i, og ud over det kan man selvfølgelig godt have en masse ønsker om, hvad alle mulige andre skal gøre. Men der er en række ting, vi kan gøre noget ved, og en af de fundamentale ting er at få nedsat den daglige arbejdstid for børnefamilierne på den ene eller anden måde. Det er sådan set det, der er sigtepunktet for os.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Til hr. Bendt Bendtsen vil jeg gerne sige, at med hensyn til forslaget om, at pengene skal følge børnene, synes jeg, det er en god idé, at man skal sætte pris på børn. Men konsekvensen af den måde at sætte pris på børnene, som hr. Bendt Bendtsen foreslår, bliver enten, at vi gør dagtilbud og pasningsordninger til et marked, hvor prisen bliver kroner og øre og ikke en pris på børn. Det er den ene mulighed. Den anden mulighed, som også er meget sandsynlig, er, at hvis man vedtager et sådant forslag, beslutter Folketinget i virkeligheden, at vi skal have statsbetalte husmødre. Jeg tror, hr. Bendt Bendtsen skal studere flaskehalsredegørelsen, og så kan vi måske behandle den i denne sammenhæng en anden dag.

Så beder hr. Bruno Jerup mig gøre det helt klart, om vi skal blande os eller ej. Arbejdstiderne på det danske arbejdsmarked er aftalespørgsmål, og sådan skal det blive ved med at være. Det plejer vi også at være enige om, når vi drøfter relationerne til EU i forbindelse med arbejdstidsspørgsmål. Det forhindrer ikke en regering i at gå i dialog med parterne og sige: Det er den vej, vi ønsker at gå, og hvilke bidrag giver I? Men at gøre det til en folketingsopgave at give ganske detaljerede reguleringer af arbejdstidsforholdene vil jeg advare imod, for Folketinget har slet ikke indsigt til at kunne gøre det på en kvalificeret måde. Så er det sagt, som det er.

Sluttelig spørger hr. Villy Søvnald bl.a. om SFO-problemer m.v., og jeg må levere et kort svar, der ikke er fyldstgørende. Socialministeren har sat børnenes arbejdsmiljø på dagsordenen for at få udredet, hvad de forskellige systemer mener, og hvilke regler de forskellige systemer har, og det omfatter vel også SFO. Jeg mener, det er en meget nødvendig debat, men jeg mener også, det er nødvendigt, at vi får et overblik og en viden, hvis vi skal føre den til ende på en kvalificeret måde. Jeg har også et forslag om en børnenes miljølov, og jeg synes, det er ganske sympatisk. Men nu er vi nået dertil, hvor vi skal have en reel viden om, hvordan vi kan få systemerne til at spille bedre sammen, for det fungerer ikke tilfredsstillende. Det er jeg enig med hr. Villy Søvnald i.

Erik Larsen (V):

Selv om det er valgår i år, skal jeg ikke klandre statsministeren for, at han i sin nytårstale bragte

børnefamiliernes vilkår i fokus, for det er sagen alt for vigtig til. Men jeg var lige ved at tro, at statsministeren havde glemmt, at der var skabt nogle forventninger hos børnefamilierne i kraft af nytårstalen, så derfor er jeg utrolig glad for, at vi i dag får denne forespørgselsdebat, som SF har rejst, her i Folketinget. Det giver os nemlig mulighed for dels at fortælle, hvilke synspunkter vi selv har, og dels at høre, hvilke synspunkter statsministeren har.

Jeg synes, statsministeren havde mange gode synspunkter vedrørende børnefamiliernes vilkår, men jeg er også enig i, at der ikke var særlig meget konkret. Men det kommer måske, når det forslag til vedtagelse, vi vedtager senere, bliver efterlevet.

I Venstre er vi helt enige i den opfattelse, at der er brug for, at der skabes bedre mulighed for forældre, der ønsker at være mere sammen med deres børn. Men familiernes ønsker og behov er utrolig forskellige, og derfor er Venstres nøgleord i familiepolitikken fleksibilitet og valgfrihed.

Venstre har den opfattelse, at de nuværende regler om barselorlov og børnepasningsorlov ikke lever op til den moderne families behov. Disse ordninger skal efter vores opfattelse ændres, så der kommer en større fleksibilitet ind i ordningerne, og man i samarbejde mellem den ansatte og arbejdsgiveren kan udnytte de ordninger, man har ret til, på en langt mere fleksibel måde. Vi vil gerne give tilsagn om at være med til det arbejde, som ikke er så enkelt endda, med at kulegrave området, så vi kan få skabt fleksibilitet for børnefamilierne. Det er der behov for, som det også er blevet sagt ved tidligere lejligheder.

Jeg vil også godt sige, at de høje skatter og afgifter i dette samfund er en væsentlig årsag til, at fleksibiliteten mangler for børnefamilierne. Det er nødvendigt for langt de fleste familier at have to indtægter, og derfor er nogle af nøgleordene også nedsat arbejdstid og mulighed for fleksibel arbejdstid. Jeg synes, det er uacceptabelt, at der er organisationer i dette land, som blokerer for deltidsjob, og det skal siges herfra i dag, at det er uacceptabelt. Der må skabes mulighed for, at når der er enighed mellem arbejdstager og arbejdsgiver, kan disse deltidsproblemer løses på en sådan måde, at børnefamilierne kan fungere optimalt. Det er også i virksomhedernes interesse.

Så vil jeg sige, at Venstre ønsker fuld valgfrihed, når det gælder børnepasning. Vi er glade

for det lille skridt, der er taget i den retning i de sociale love, men vi ønsker primært, at forældrene får mulighed for at modtage disse ca. 85 pct. af de kommunale udgifter skattefrit for selv at kunne passe deres børn i en længere periode. Vi ved fra alle undersøgelser, at omkring 50 pct. af alle børnefamilier har dette ønske, og en sådan ordning vil give denne mulighed for de forældre, som jeg synes, vi og samfundet har svigtet. Vi mener ikke, det frie valg skal være tvungent, for vi mener også, at dagtilbudene skal gøres bedre og mere fleksible. De forældre, der ønsker dagtilbudene, skal selvfølgelig kunne modtage et godt og fleksibelt tilbud fra kommunen, både hvad angår åbningstider og pris.

Vi ønsker som sagt, at bestræbelserne skal gå på at give forældrene et frit valg og en ret til at være mere sammen med deres børn. Vi mener, det er det afgørende for både samfundet, børnene og forældrene, og vi er også af den opfattelse, at mange af de problemer, vi i dag ser i folkeskolen osv., er udtryk for, at børn har for lidt voksenkontakt, for lidt kontakt med forældrene i deres opvækst.

Jeg skal slutte med at sige, at vi selvfølgelig kan støtte det forslag til vedtagelse, selv er medforslagsstillere til, og at vi forventer, at debatten om børnenes og familiernes vilkår fortsætter, og at den resulterer i konkrete forbedringer for børnefamilierne. Det vil Venstre i hvert fald medvirke til af alle kræfter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

To ting: for det første det med, at fagbevægelsen blokerer for deltidsjob. Det er en påstand, mange borgerlige kommer med, men jeg mener, den er vildt overdrevet. I langt de fleste overenskomster er der mulighed for at gå på deltid.

For det andet hele spørgsmålet, om børnene skal være sammen med deres forældre frem for at de skal være i institution. Jeg synes, det er en meget vigtig diskussion, for det bør ikke være vores politik, at børnene med vold og magt skal være i institution. I øjeblikket kommer de ofte for tidligt i institution mange steder, og det var jo derfor, børnepasningsorloven blev gennemført. Det skete netop for at give mulighed for, at man kunne være sammen med sit barn i længere tid end det halve år, hvor man har barselorlov, og det er en rigtig tanke.

Men kunne der så ikke være mere ræson i, at Venstre gik med på at forbedre den eksisterende

de børnepasningsorlov i stedet for at komme frem med alle de mere vidtløftige Venstreideer? Hvad med at tage udgangspunkt i, at der godt kan være behov for, at forældre og børn får mere tid sammen? Det har vi børnepasningsorloven til, og det var formålet med den, men man har forringet den så meget, at mange ikke bruger den længere. En af årsagerne til, at ventelisterne til daginstitutionerne stadig er så lange, er netop, at der er stadig færre, der gør brug af børnepasningsorloven, så vil Venstre dog ikke være med til at forbedre børnepasningsorloven, også med hensyn til de satser, der gives?

Formanden:

Så er der indskrevet hr. Jørn Pedersen, hr. Jan Petersen, fru Elsebeth Gerner Nielsen og hr. Villy Søvnald, og vi tager tre korte bemærkninger før ordføreren.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Det var jo en meget positiv Venstreordfører, vi hørte for lidt siden, og det skal han bestemt ikke klandres for. Men jeg synes dog, der står et par spørgsmål tilbage.

Vi fik at vide, at det er de høje skatter og afgifter, der er grunden til, at begge forældre skal ud på arbejdsmarkedet, og det er da i hvert fald en påstand. Men det undrer mig lidt, når hr. Erik Larsen taler om den fulde valgfrihed og samtidig siger, at statsministeren ikke var særlig konkret. Kunne hr. Erik Larsen måske blive lidt konkret og fortælle her fra Folketingets talerstol, hvilke beløb man har tænkt sig at bruge på de ordninger?

En gang imellem kan man blive lidt forvirret, når man lytter til Venstres politikere her på Christiansborg. I går kunne man læse forskellige steder i dagspressen, at Venstre var meget bekymret for den store vækst i det offentlige forbrug. Hvordan hænger det sammen, når nogle går rundt og siger, at nu skal vi passe på og begrænse forbruget, og man samtidig lover herfra, at nu må der laves nogle ordninger, vi ikke rigtig kender de økonomiske konsekvenser af? Det kunne være interessant at få svar på det.

Formanden:

Hr. Jan Petersen og derefter hr. Erik Larsen, og så har vi i øvrigt optegnet fru Elsebeth Gerner Nielsen, hr. Villy Søvnald, hr. Jan Køpke Christensen og hr. Bruno Jerup.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Mens visionerne flourer, er vi jo nødt til at være lidt konkrete og tage fat i virkeligheden.

Der blev sagt deltidsjob fra hr. Erik Larsens side, men er hr. Erik Larsen bekendt med, at 85 pct. af de danske overenskomster indeholder deltidsbestemmelser? Jeg kunne godt ønske, at hr. Erik Larsen ville forklare, hvordan langtidschaffører kan få en kortere uge eller gå ned i ugentlig arbejdstid. Det er bare et enkelt lille eksempel.

Et andet emne, som også har tilknytning til det her, er det tema, hr. Erik Larsen tog op, nemlig at pengene skal følge børnene. Hr. Jørn Pedersen spurgte om beløbet, og det bliver interessant at få det at vide. Hr. Erik Larsen forestiller sig formodentlig, at en sådan ordning bliver attraktiv, for man ønsker vel, at der er nogle, der vil gøre brug af den. Men hvordan vil hr. Erik Larsen besætte sygeplejerskestillinger, hvis sygeplejerskerne i massevis vælger at bruge en sådan ordning? Kan hr. Erik Larsen forklare mig, hvordan det hænger sammen med Venstres strategi på flaskehalsområdet? Det vil jeg meget gerne vide.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til hr. Holger K. Nielsen vil jeg sige, at jeg mener, at vores forslag om en fritvalgsordning faktisk vil overflødig gøre, at vi lapper videre på den eksisterende børnepasningsorlovsordning. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at lige netop nu er man i Norge ved at indføre en sådan fritvalgsordning for børnefamilierne, og når 91-92 pct. af alle børn i dette land bliver passet i offentlige pasningsordninger, er det helt afgørende for Venstre, at vi giver denne valgfrihed og giver mulighed for at lade pengene følge børnene, så forældrene også kan få det tilskudsbeløb.

Så kan jeg gå over til spørgsmålet fra hr. Jørn Pedersen om, hvad vi har tænkt os, det vil koste. Vi fremsatte i marts 1996 et forslag her i Folketinget om lige netop det punkt; vi foreslog en friskolemodel, hvorefter forældrene skulle modtage 85 pct. af den kommunale udgift, og så kunne de selv passe børnene, eventuelt sammen med andre. Jeg har set i dag, at der er kommet et forslag frem vedrørende bedsteforældre; man kunne jo også lade bedsteforældre passe børnene i en periode, og så kunne de

modtage de 85 pct., som vil være omkring 30.000 kr. skattefrit pr. barn.

På et punkt er jeg enig med hr. Holger K. Nielsen. Det handler dybest set om prioritering, og vi har så valgt at sige, at det her synes vi er så væsentligt for børnene og familien, at vi godt vil prioritere på denne måde. Vi ved også, at det koster samfundet ekstra penge reelt. Det vil spare institutionsbyggeri. Det vil spare pladser i de offentlige ordninger, og det vil jo i høj grad betyde, at de, der vælger de offentlige ordninger, også får bedre rum, får bedre rammer end i dag.

Jeg kan ikke nå at svare på mere. Det beklager jeg.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil være helt sikker på, at jeg har forstået Venstres budskab.

Mener Venstre, at vi skal til at have statsansatte, altså offentligt finansierede, forældre, eller er det sådan, at velfærdsstaten med andre ord skal til at omfatte forældreskabet og måske også bedsteforældreskabet?

Formanden:

Hr. Villy Søvnald og derefter hr. Jan Kørpe Christensen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg har to konkrete spørgsmål til hr. Erik Larsen, der holdt en fredsommelig tale, men en tale, jeg synes, jeg kan genkende fra tidligere børnepolitiske debatter, der er meget inspireret af ideologi.

Kan hr. Erik Larsen bekræfte, at det, han efterlyser, nemlig frit valg, eksisterer med den ny bistandslov, og at der er 2.000 børn, der benytter sig af den mulighed, mens der er en halv million, der benytter sig af daginstitutions-tilbud? Det er bare for at sætte tingene lidt i relief. Det er ikke på grund af tvang. Det er, fordi forældrene vælger, hvad de faktisk gerne vil, når de har valgmulighederne.

Vil Venstres ordfører også godt bekræfte, at det at lave statsfinansierede husmødre, måske også bedsteforældre og måske på et tidspunkt også oldeforældre, hvem ved, er et forslag, der andrager en udgift på 2,3 mia. kr. efter Venstres egne beregninger?

Jeg vil egentlig bare bede om en bekræftelse på de to ting og så sige, det, der kan bekymre

SF, er, at den gode orlovsordning, der var, som folk kunne lide, var Venstre med til at forringe i forbindelse med finanslovaftalen med regeringen for 1995. Derfor virker det lidt underligt, at man siger noget og gør det stik modsatte.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Princippet om, at pengene skal følge barnet, lyder ret positivt, og det mener Fremskridtspartiet rent principielt er hundrede procent fornuftigt, men der bliver efter vores opfattelse en mangel på et større beløb.

Det er jo således, at man jo ikke bare kan komme med nogle positive, sympatiske udmeldinger, uden at man også er klar over, at der er et stort, stort negativt aspekt i det. Og jeg må sige, at jeg er enig med Det Radikale Venstre og for den sags skyld også med SF, i, at der i dag er utrolig mange husmødre, der passer deres børn uden at få betaling for det. De skal pludselig have, jeg tror, der blev sagt statsbetalte lønninger.

Jeg synes, man måske burde tænke lidt grundigt over, hvad der på længere sigt vil ske med samfundsøkonomien, og de tal, som bliver lagt frem fra Venstre, over, hvor meget det vil koste, tvivler jeg meget på. Når alt kommer til alt, er der utrolig mange, der meget forståeligt vil benytte sig af det, hvis de pludselig kan få en ekstra indtægt derhjemme.

Derfor er der et problem her. Det vil jeg sige til Venstres ordfører.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til fru Elsebeth Gerner Nielsen vil jeg gerne sige, at vi er helt klar over, hvad rækkevidden er af de forslag, som Venstre fremsætter. Det var vi også i marts 1996, da vi havde førstebehandling af vores forslag her i Folketinget.

Det er jo ufatteligt, at hr. Villy Søvndal nu bliver bekymret for økonomien, efter at hr. Holger K. Nielsen faktisk har klandret regeringen for, at man ikke turde kaste sig ud i en diskussion om, at man måske skulle bruge nogle flere penge på det her område. Så jeg vil sige, at SF har altså det synspunkt, at økonomi ikke er noget, man taler om, hvis det drejer sig om ens egne forslag, men hvis det er andre, der kommer med andre ideer om, hvordan børnefamiliernes vilkår kunne forbedres, er det lige pludselig et kæmpeproblem, at vi måske skal

omprioritere nogle ressourcer inden for området.

Jeg vil godt understrege, at de danske kommuner om 2 år har brugt omkring 2 mia. kr. på at bygge institutioner i Danmark. Det er, hvad det her koster. Når de institutioner skal fyldes op, er det her faktisk udgiftsneutralt. Derfor behøver hr. Villy Søvndal ikke at bekymre sig så meget om økonomien i det. Der er masser af gevinster i, at forældre i højere grad får fleksibilitet og mulighed for at passe deres egne børn.

Det er da rigtigt, at vi i de nye sociallove har fået en ordening, som jeg også er glad for. Den har bare lige den lille mangel, at forældrene ikke selv må modtage tilskuddet og passe deres egne børn. Det er det, Venstre gerne vil have, for så får familierne reelt fleksibilitet og valgfrihed.

Når hr. Villy Søvndal nævner nogle tal, kan jeg kun bekræfte dem, for han er som regel rimelig til tal, så også i denne situation vil jeg bekræfte tallene.

Men det hænger ikke sammen, når nogle taler om, at det giver flaskehalsproblemer, hvis vi indfører sådanne ordninger. Det giver aldeles ingen flaskehalsproblemer, det giver nogle muligheder for, at måske 5 pct. eller 10 pct. af dem, der i dag har børnene i offentlige pasningsordninger, ville vælge anderledes. Det er det, vi taler om, og hvorfor ikke give de mennesker den mulighed, når de gerne vil have den? Ja, jeg må igen slutte på grund af taletiden.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Erik Larsen kom med nogle forskellige forslag, og et af forslagene går på, at man kan prøve at få pengene til at følge barnet. Men man skal prøve at analysere, hvad konsekvenserne af det forslag er, og jeg vil gerne høre, om hr. Erik Larsen er opmærksom på, at en af konsekvenserne af det forslag kan være og vil sandsynligvis blive, at man i langt højere grad får en situation, hvor specielt kvinderne bliver skubbet ud fra arbejdsmarkedet i længere perioder.

Dermed er man lige præcis i den problemstilling, som også statsministeren var inde på. Det synes jeg er vigtigt at tage stilling til i forbindelse med de familiepolitiske initiativer, vi ønsker at sætte i søen. Er Venstres formål direkte og indirekte at rulle udviklingen 30 år tilbage? Statsministeren nævnte, at det ikke var det, der var sigtet. Det er den ene problemstilling.

Er det det, der er formålet? Jeg synes, det er vigtigt, når man laver et forslag, at det ikke har den effekt, medmindre man ønsker at rulle udviklingen 30 år tilbage. Det kan jo være, det er Venstres politik. Det er den ene ting.

Den anden ting er, at i den servicelov, som blev vedtaget i sommer med Venstres stemmer, er der en formålsparagraf for børneområdet, for institutionsområdet, som indholdsmæssigt er god. Er det ikke rimeligt, hvis den har mening overhovedet, at alle børn i dette land har mulighed for at få det tilbud, som den formålsparagraf beskriver? Hvordan kan vi sikre det ved den model, som hr. Erik Larsen nævner?

Anden næstformand (Henning Grove):

Fru Jette Gottlieb og derefter hr. Jørn Petersen.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes, det er en meget pudsigt måde, denne diskussion foregår på. Det er en diskussion om vanebegreber. Venstres og De Konservatives krav om, at pengene skal følge børnene, skal åbenbart foregå på en helt bestemt måde. Det er ret besynderligt, og der er ikke noget vingesus i det.

Børnepasningsorloven er jo en måde, hvorpå pengene følger børnene. Det er endda en meget effektiv måde. Den muliggør nemlig forældrenes frigørelse fra arbejdsmarkedet i perioder. Men den ordning har Venstre forsøgt at sabotere fra starten og siden gentagne gange været med til at forringe og vanskeliggøre brugen af.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Nu har hr. Erik Larsen nogle gange manglet tid, når han skulle svare på spørgsmål heroppefra, så jeg vil dels gentage et spørgsmål, dels rejse et nyt spørgsmål.

Hr. Erik Larsen fremhæver Norge som et helt specielt og godt tilfælde. Hr. Erik Larsen er vel klar over, at den norske ordning vil koste et sted mellem 3 og 4 mia. kr. Jeg forstod ikke helt på svaret til hr. Villy Søvndal, om Venstre vedstod sig, at den ordning, man egentlig foreslår, koster 2,3 mia. kr.

Men vi taler om et beløb i milliardklassen, som Venstre nu ønsker at bevilge, det Venstre, der, som jeg i mit tidligere indlæg henviste til, suser rundt i dagspressen i øjeblikket og forklarer, at statens forbrug er kæmpestort. Hvor er sammenhængen her? Venstre vil sænke det

offentlige forbrug, og samtidig vil man pøse penge ud i milliardklassen netop på det område, man kalder frit valg.

Jeg vil overhovedet ikke tage stilling til substansen i frit valg-modellen nu, for det kan være en selvstændig diskussion, som jeg også håber bliver rejst her i dag.

Men jeg spørger stille og roligt og forsigtigt til: Hvor er Venstres økonomiske sans her? Hvad mener man i grunden? Vil man forgyldte nogle, og hvem vil man i givet fald forgyldte, hvis det passer, hvad andre Venstrefolk siger? Hvem er det, man så vil gå ud og tage fra? Det er jo også interessant at få at vide, når vi nu er i gang.

Anden næstformand (Henning Grove):

Så er det hr. Erik Larsen, og derefter har jeg hr. Jan Petersen, hr. Holger K. Nielsen, hr. Villy Søvndal og fru Vibeke Peschardt.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Nu vil jeg starte med hr. Jørn Pedersen for ikke at komme til at mangle tid.

Det er da klart, at Venstre overvejer, hvad det betyder økonomisk, men det er jo lige så klart, at når vi ser på, at det efterhånden er 90 pct. af alle børn i dette land, der bliver passet i offentlige dagtilbud, så ved vi også, hvad det koster. Der er 10 pct. tilbage, som vælger noget andet.

I Norge, som hr. Jørn Pedersen refererer til, har man ikke helt de samme forudsætninger. Der er ikke så megen offentlig pasning, og derfor bliver ordningen fra Norge selvfølgelig tilsvarende dyrere.

I Danmark er vi jo ved at have gjort børnepasningsområdet til næsten et grundlovssikret område. Det skal jeg ikke tale imod, for det er i overensstemmelse med mange forældres ønske. Men så må vi også sige, at vi må agere på en måde, så vi giver friheden tilbage til familierne, til dem, der vil. Vi skal ikke tvinge nogen til frihed, men vi skal give dem mulighed.

Jeg er ked af, at hr. Jørn Pedersen her i en debat, som handler om holdninger og om familiernes vilkår, fokuserer mere på den national-økonomiske vinkel af de her ting end på, hvad det vil betyde for den enkelte familie at stå med en valgfrihed.

Jo, jeg vedkender mig også fuldt og helt det skridt, vi tog i den sociale servicelov. Det var et godt skridt, og Venstre vil bare mere, vil videre, når muligheden for det er til stede. Derfor håber

jeg på, at debatten i dag vil give muligheden, vil give åbningen, der gør, at vi kan komme videre.

Til fru Jette Gottlieb skal jeg sige: Ja, det er en helt bestemt måde, men det er forældrene selv og ikke samfundet, der bestemmer. Det er ikke samfundet, der skal komme og sige: Nu skal I vælge sådan og sådan. Sådan er det stort set i dag, men vores måde giver friheden tilbage til familierne, og det er vi fuldt bevidst om.

Ja, så gik det igen galt med tiden.

Til hr. Bruno Jerup ganske kort: Venstre ønsker selvfølgelig ikke med sådan et forslag at ændre på de grundlæggende ønsker i familierne om, hvem der skal passe børnene hvor og hvornår. Vi ønsker bare at give rammer, give rum, så familierne uden det offentliges indblanding selv kan bestemme, hvad der er bedst for dem.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg takker for det svar, hr. Erik Larsen gav mig på spørgsmålet om flaskehalse. Jeg skal vende tilbage til det, men først sige: Det frie valg, som Venstre forestiller sig, kan jeg ikke se andet end er en pengemaskine, man etablerer, så man kan vælge mellem forskellige priser.

Jeg skal gøre opmærksom på, at så vidt jeg husker forslaget, da det var fremme sidst, er konsekvensen ganske betragtelige stigninger i den pris, folk skal betale for at have deres børn i daginstitution. Jeg kan ikke læse forslaget anderledes, sådan som jeg husker det fra sidste gang, det var fremsat.

Så ønsker hr. Erik Larsen sig norske tilstande. Norske tilstande: færre kvinder på arbejdsmarkedet. Det er et klart budskab. Det er den norske arbejdsmarkedstruktur: lidt færre kvinder på arbejdsmarkedet end i Danmark. For hr. Erik Larsen sagde selv: Det er derfor, det er dyrere at lave det. Underforstået, at man åbenbart skal ud at finansiere, at kvinder – for det bliver vel kvinder, som skal blive hjemme i stedet for at gå på arbejde, det er vel det, der er formålet – kan blive hjemme.

Undskyld, jeg spørger: Kan jeg så ikke få et tilskud til den del af det hjemlige arbejde, jeg udfører, bare på timebetaling efter et taxameter, f.eks.?

Jeg skal spørge hr. Erik Larsen, om 5 pct. færre sygeplejersker på danske sygehuse ikke giver flaskehalse dér. Har man forestillet sig en eller anden regulering, der kunne forhindre det,

ligesom vi har i orlovsordningen? Flaskehalse er væsentlige, vil jeg sige til hr. Erik Larsen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Erik Larsen antydede, at jeg nærmest var ligeglad med samfundsøkonomi. Det vil jeg godt tilbagevise. Jeg sagde, at der skal prioriteres, at vi er villige til at prioritere, og det har vi vist i vores ansvarlige økonomiske politik. Men der skal prioriteres med fornuft, vil jeg sige til hr. Erik Larsen, og Venstres forslag er en overordentlig ufornuftig måde at prioritere på. Det medfører skævheder, og at man i praksis bombarderer udviklingen tilbage i tiden, for det kan, som hr. Jan Petersen var inde på, kun gennemføres, hvis der samtidig gennemføres kraftige brugerbetaling, en konsekvens, der betyder, at man lukker en masse daginstitutioner, og at man får en helt anderledes opbygning af det her, ligesom det også vil få konsekvenser for arbejdsmarkedet.

Friheden tilbage til familierne, siger hr. Erik Larsen. Jeg er fuldstændig enig. Vi skal have friheden tilbage til familierne. Derfor skal vi ændre den nuværende børnepasningsorlov og gøre den mere fleksibel, give bedre økonomiske muligheder, gøre den til et attraktivt tilbud netop for at give frihed og bedre mulighed for, at børn og forældre kan være sammen.

Men denne børnepasningsorlov har Venstre konsekvent modarbejdet, man har forringet den, man er gået imod den. I stedet for har man et slogan, man kalder »friheden tilbage til familien«, og »pengene skal følge barnet«. Det hænger overhovedet ikke sammen, hverken på den ene eller den anden måde.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal først kvittere over for hr. Erik Larsen for bekræftelsen af, at tallene var rigtige.

Så står vi i den interessante situation, at Venstres og formentlig også De Konservatives model er der 2.000 mennesker, der har valgt, og over for den står den daginstitutionmodel, som 500.000 har valgt. Jeg spørger ganske forsigtigt: Hvem er det, der er formynder i denne sag? Hvem er det, der gør sig til talsmand for, hvad andre folk skulle, i stedet for i virkeligheden at respektere det frie valg?

Jeg skal også takke for bekræftelsen af, at Venstre er villig til at smide 2,3 mia. kr. ud i

verden. Dermed er der vel også sagt noget centralt om Venstres forhold til økonomi.

Efter at have lavet to finanslovsforlig med regeringen og for første gang i mange år at få overskud på de offentlige budgetter er det klart, at det bekymrer SF, hvis Venstre skulle vende tilbage med de underskud, vi så op igennem 1980'erne. Selvfølgelig bekymrer det et socialt og økonomisk ansvarligt parti som SF.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg er faktisk lidt ked af at sige det, men hr. Jan Petersens og hr. Holger K. Niensens indlæg her er faktisk en hån mod en moderne kvinde. De påstår, at hvis man giver valgmuligheder, vil kvinderne blive nødt til at vende hjem til hjemmene og ikke være på arbejdsmarkedet. Det er en grov undervurdering af nutidens kvinder, og den deler jeg ikke.

Jeg tror, at familierne i dag, og det viser alt også, i højere grad inden for familien tilrettelægger tingene, sådan som tingene fungerer bedst. Så jeg kan ikke deltage i den dér frygt for, at fordi man giver frihed, vælger folk nogle ting, som man er imod.

I øvrigt er hr. Jan Petersens hukommelse rigtig dårlig, for det forslag, Venstre havde om frit valg, byggede fuldt bevidst på, at det ikke skulle koste mere for de familier, der havde børn i offentlig børnepasning. Det var hele grundprincippet. Enhver tanke om, at det skulle koste mere, ville selvfølgelig være dybt forkert og ødelæggende for sådan en fritvalgsordning.

Op så igen hr. Villy Søvnald, som er meget optaget af økonomi: Hvis der er forældre, som flytter børn fra den offentlige ordning og til fritvalgsordningen, sparer det offentlige altså penge, og derfor er det her et spørgsmål om prioritering. Det er et spørgsmål om, hvordan vi vil tilrettelægge familiernes muligheder og ikke et spørgsmål om nationaløkonomi, for der er ikke den store merudgift ved Venstres forslag.

Så jeg kan anbefale SF at prøve at gå ind i den konstruktive linje, de anlagde tidligere på dagen med hensyn til at prioritere, og så anbefale lidt mere åbenhed, sådan at de måske også kunne overveje fornuften i Venstres måde at anskue tingene på.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg må sige til hr. Erik Larsen, at han har stukket fingeren lige ned i den hveyserede, der hed-

der forældreløn. Hvis man vil bruge 2,3 eller 2,7 mia. kr. til at sende kvinderne ud af arbejdsmarkedet for gå hjemme og passe børn, så genopliver man en meget gammel diskussion her i Folketinget netop om kvinderne ud af arbejdsmarkedet. Spørgsmålet er så, om de vil det.

Det, diskussionen her i dag burde handle om, var at give børnefamilier, mænd som kvinder, fleksibilitet i form af overenskomster på arbejdsmarkedet, i form af hvad man kan finde ud af her i Folketinget ved at regulere på orlovsordningerne, og så lad os få et system skruet sammen, som kommer til at virke, og ikke de gammeldags forslag om kvindeløn og kvinderne hjem til børnene.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg synes, det var unfair for ikke at sige meget unfair af den sidste ordfører over for hr. Erik Larsen at sige, at det bare er kvinderne, der kommer hjem til kødgryderne. Det var faktisk det, der blev sagt. Jeg fornemmer heller ikke, at vi i dag er i den situation, at det vil ske. Og hvorfor skulle det lige være kvinden? Det kan for den sags skyld lige så godt være manden i huset. Jeg tror netop, at vi i dag har et helt andet familiemønster, der gør, at det, som blev sagt af den radikale ordfører, slet ikke bliver tilfældet.

Men jeg vil godt opfordre hr. Erik Larsen til, at vi ligesom drejer debatten ind på det, det handler om. Det er et problem i samfundet som sådan, og Venstres ordfører sagde det ganske rigtigt også i sin ordførertale, at det er skatteniveauet, der er medvirkende til, at begge parter skal ud på arbejdsmarkedet i dag.

Derfor skal vi prøve at kigge fremad og glemme alle de dér socialistiske dogmer om, at vi bare skal have et kæmpe offentligt forbrug. Derefter skal vi lave nogle bedre pasningsordninger, for vi har det store skattetryk.

Vi skal se fremad, tænke på en ny regering og så få skatteniveauet sat drastisk ned, så der er mulighed for, at den ene part kan blive derhjemme. Det er det, vi skal satse på, og så glemme de socialistiske ideer.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes, hr. Erik Larsen skylder mig et svar på, hvorfor det ikke er muligt at opfatte børneorlovsordningen som en pengefølger-børnneordning. Med hensyn til det frivillige, så er der

fuldstændig frit valg på det område, altså bortset fra de begrænsninger, som økonomien jo altid sætter, og den har Venstre været stærkt med til at forringe.

Så i øvrigt den lille beklagelige skønhedsplet, som Venstre også var med til at lave, at børnenes muligheder for at have forældrene hjemme lige netop begrænses, hvis far tilfældigvis er sygeplejerske.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til fru Vibeke Peschardt vil jeg gerne sige, at jeg ikke har talt om, at pengene skal følge moderen. Pengene skal følge barnet, og hvem der så vil gøre brug af den ordning, om det er far, mor, bedstefar eller bedstemor, er for så vidt Venstre uvedkommende. Det er op til familiens eget valg.

Igen er jeg utrolig ked af, at man er så usikker på, hvordan det vil virke. Jeg tror netop, at forsøgene med fritvalgsordningen har givet en meget god pejling på, at det her det altså ikke vender op og ned på kønsroller og på, hvordan familier indretter sig. Det får ikke kvinder i bred forstand til at vælge arbejdsmarkedet fra. Det giver i en periode i en families liv mulighed for at prioritere.

Til fru Jette Gottlieb vil jeg godt sige, at i orlovsordningerne, barselorlov osv., er det selvfølgelig også sådan, at pengene følger barnet, men hvornår, hvor meget og hvor længe er inden for nogle meget præcise rammer. Når vi lægger vægt på vores ordning, er det, fordi familierne kan planlægge langsigtet, for vi forestiller os faktisk ordningen, fra barnet er et halvt år, og til barnet påbegynder børnehaveklassen. Man kan så vælge ud og ind af ordningen; hvis et barn f.eks. har ekstra behov i en periode, kan man vælge ordningen og være hjemme hos barnet.

Jeg er selvfølgelig helt enig med hr. Jan Køpke Christensen i, at en væsentlig problemstilling i børnefamilierne hverdag er det høje skattestryk og afgiftstryk, som begrænser friheden, men det er en sag, som vi måske lige knap kan løse her i formiddag.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Jeg vil spørge hr. Erik Larsen, om han ikke kan bekræfte, at denne hektiske diskussion, der har været på baggrund af Venstres ordførers ordførertale, i virkeligheden bundet i en total for-

skellig opfattelse af, hvad det enkelte menneske er i stand til at vurdere selv. Er det ikke Venstres holdning, at den enkelte familie godt kan finde ud af at tilrettelægge sin tilværelse selv, uden at staten, samfundet og Folketinget vedtager en masse regler og love for, hvordan livet skal leves i familierne?

Og vedrørende den debat, der har været om økonomien i Venstres forslag, vil jeg også bede Venstres ordfører bekræfte, at det gennemsnitligt koster ca. 100.000 kr. om året at drive en vuggestueplads, at det koster ca. 50.000 kr. at drive en børnehaveplads, og at etableringsudgiften for en daginstitutionsplads er på 150.000 kr.

Kan Venstres ordfører måske yderligere bekræfte, at 25 pct. af skolebørnene i dag kommer til psykologsamtaler, fordi de har det dårligt, og at det også koster en vældig masse penge? Det synes jeg kunne være vigtigt at få præciseret.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg kan bekræfte, at taletiden er ét minut.

Hr. Bruno Jerup og derefter hr. Erik Larsen, og så går jeg videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Pengene skal følge børnene. Jeg går nu ikke ud fra, det er meningen, at lille Eske på 3 år skal have udleveret 85.000 kr., 85 pct. af de 100.000 kr., som fru Tove Fergo sagde, som han så kan gå rundt og købe institutionsplads for i kommunen. Det bliver nok alligevel forældrene, der kommer til at bestemme det.

Jeg synes, hr. Erik Larsen slipper lidt uden om problemet i spørgsmålet: Hvilken effekt vil det have på kvindernes placering på arbejdsmarkedet? For det er da rigtigt, som hr. Erik Larsen er inde på, at der er mange ting, der er ændret og også kvindernes indstilling til bl.a. at få uddannelse og arbejde. Der er ingen tvivl om, at deres ønske om det i dag er lige så stort, som det er hos mænd, og det er et stort fremskridt.

Men familiernes økonomi er jo typisk skruet sammen af to indtægter, og vi har desværre et samfund, hvor det stadig væk er sådan, at kvinder får lavere løn end mænd. Det gør de af forskellige grunde, men også inden for den samme jobtype får de lavere løn end mænd. Familierne vil, og det ved hr. Erik Larsen jo godt, typisk foretage en rationel vurdering.

Derfor er det bedre at gå efter nogle ideer om mere tid, altså at familierne skal have mere tid, frem for det dér med pengene, som hr. Erik Larsen er inde på.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Allerførst til fru Tove Fergo: Jeg kan bekræfte de priser i vuggestuer og børnehaver på henholdsvis ca. 100.000 kr. og ca. 50.000 kr.

Jeg går ud fra, det er rigtigt, at 25 pct. af børnene bliver henvist til en skolepsykolog i skolen. Det kan jeg ikke helt bekræfte, men jeg har i hvert fald et eller andet sted set et tal på det niveau.

Det afgørende i hele den måde, jeg har forsøgt at anskue tingene på her i dag, er, at børn generelt har for lidt voksenkontakt, og at forældre tit ikke har den tid til børnene, som de gerne vil have. Jeg er også sikker på, at den positive effekt af, at man får mere tid, vil slå igennem i folkeskolen og i skolen i det hele taget. Dér ville man kunne måle, hvis forældre i højere grad fik tid, og det kan de få på forskellige måder.

Nu er jeg glad for, at hr. Bruno Jerup ligesom var lidt på tilbagetog med hensyn til, at kvinderne ikke var i stand til selv at sige fra og vælge. Det var et lille tilbagetog, som jeg egentlig er glad for, for det giver mig anledning til at sige, at med vores forslag er der jo ikke spor i vejen for, at moderen kan være hjemme i 3 måneder, i et halvt år, og faderen kan være hjemme i et halvt år eller 1 år. Der kommer ikke nogen fra det offentlige med en pegefinger og siger: Det må I ikke!

Vi kan tage bedsteforældrene med, for det er nu blevet et tema i dagens aviser også at sige, at der jo heller ikke er noget i vejen for, at man kan stykke vores ordning sammen, så bedsteforældre også i en periode tager en opgave op, og at man måske får genskabt nogle af de familierelationer, som vi gerne vil have.

Når jeg siger vi, er det personligt i ens egen familie, for Folketinget skal selvfølgelig ikke skabe relationer; det skal familierne nok selv klare.

Bendt Bendtsen (KF):

Fra konservativ side ønsker vi, at familien skal have en langt stærkere placering i samfundet. Det er en kendsgerning, at udviklingen frem mod det nuværende velfærdssamfund har udhulet mange familiemæssige værdier.

Det offentlige har påtaget sig stadig større familiemæssige opgaver i takt med udbygningen af velfærdssamfundet og kvindernes øgede deltagelse på arbejdsmarkedet. Det har givet børnefamilierne en slagside. Vi må ikke glemme, at ansvaret for børnene er og bliver forældrenes.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi at give forældrene bedre muligheder for at løse deres opgave som forældre. Det er ikke den materielle velfærd, som mangler i dagens Danmark, det er den indre velfærd, de familiemæssige værdier, som mangler.

I Det Konservative Folkeparti er vi godt tilfredse med vore mange udmærkede daginstitutioner. Der udføres et flot stykke arbejde i vores kommuner, og mange forældre – også konservative forældre – er utrolig glade for deres daginstitution, men opbygningen af de offentlige institutioner giver også forældrene meget få valgmuligheder.

Den moderne familie med to forældre engageret på arbejdsmarkedet har ikke mange alternativer i dag. Vi har i årevis fra konservativ side måttet slås for friheden til at vælge, når der var tale om børnepasning. Hele debatten her i dag har jo efterhånden ikke drejet sig om andet.

Det er også lidt ærgerligt med det store tema, vi har. Vi mener, at kommunerne i højere grad skal have mulighed for at supplere. Man har gjort det på orlovsordningerne, og jeg vil da gerne understrege her fra talerstolen i dag, at for De Konservative er børnepasningsloven permanent. Men vi mener altså, vi bør udvide beføjelserne uden at gentage hele den diskussion, der har kørt den sidste times tid.

Jeg vil gerne vende mig mod arbejdsmarkedet. Vi har behov for mere fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Selv om vi i Danmark har tradition for, at arbejdsmarkedets parter selv fastsætter regler om løn og andre arbejdsvilkår, er der da brug for, at arbejdsmarkedets parter tilskyndes til at gøre arbejdsmarkedet mere fleksibelt. Der skal være bedre muligheder for at få deltidsjob, fleksjob, ligesom feriestemmet skal gøres mere smidigt. Det burde jo være en menneskeret, at en arbejdstager kunne få deltidsjob efter aftale med arbejdsgiveren uden at støde hovedet mod en stiv overenskomst, som arbejder i den modsatte retning.

Desværre er det ikke det, som står øverst ved de kommende overenskomstforhandlinger. Det kan vi så kun beklage. Forældre vil gerne have bedre muligheder for deltidsstillinger og fleksi-

ble arbejdstider. Det er et spørgsmål, som afgøres på arbejdsmarkedet, men det politiske system kan smidiggøre systemerne og arbejde for det i den rigtige retning, og det offentlige skal selvfølgelig også være foregangsmand. Det skal være murbrækker på disse områder.

Vi vil også gerne sige, at overarbejde, ferie, merarbejde m.v. burde kunne spares op i en børnebank, børnesparekasse, eller hvad man har lyst til at kalde det. Ferieloven er stiv og forældet. Den var i grunden tænkt som en beskyttelse af den enkelte arbejdstager. I dag er den snærende og forældet. Vi ønsker ferieloven ændret. Såfremt den enkelte arbejdstager i forståelse med sin arbejdsgiver ønsker at lægge nogle uger i sparekassen i en årrække, er det noget, som det offentlige skal holde fingrene fra. Disse uger og måneder skulle kunne afholdes senere efter nærmere aftale.

Der er unge mennesker, der arbejder hårdt og længe, før de etablerer børnefamilier. De burde have mulighed for det her, og det gælder som sagt også overarbejde, merarbejde, og det er bl.a. det, som er indeholdt i ordet fleksibilitet.

Vi er ikke bange for fra konservativ side at sige, at vi har nogle visioner på det område. Det er nemt nok at have alle visionerne, men vi skal også have nogle holdninger og nogle redskaber for at nå i mål med de visioner, så vi er godt tilfredse med det forslag til vedtagelse, der er fremsat i dag.

Jeg behøver ikke at bruge de samme ord – luftfrikadeller m.v. – som SF brugte om statsministerens ord og holdninger på det her område, men vi vil gerne have kød og blod på familiernes fremtid, på børnefamiliernes vilkår.

Med de bemærkninger kan vi støtte forslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det var heller ikke mange konkrete ting, der kom fra hr. Bendtsen, men der er et enkelt sted, hvor jeg synes det skiller helt afgørende. Hr. Bendtsen sagde, at det jo ikke er mangel på materielle værdier, der kendetegner den danske børnefamilie. Det tror jeg er rigtigt hos de konservative kernevælgere, og jeg tror også, det er rigtigt hos flertallet af danskere, men det gør det ikke rigtigt.

Jeg vil godt nævne nogle grupper, som efter min opfattelse lever i en situation som børnefamilier, hvor der er en reel mangel på materielle værdier. Den enlige forsørger, der har to børn

og lever på dagpenge, har et levestandardniveau, der er kolossalt lavt. Den enlige forsørger, der lever på en lav løn og selv skal klare et antal børn, har en kolossalt lav disponibel realindkomst. Den enlige førtidspensionist, der er på den lave sats eller for den sags skyld på den mellemste førtidspensions-sats, har et materielt liv, der i sig selv sætter nogle grænser for mulighederne for børnenes opvækst og oplevelser.

Jeg vil godt spørge hr. Bendtsen, om han overhovedet anerkender det synspunkt, at der er en gruppe forsørgere, der også økonomisk er klemte på en måde, så det indsnævrer mulighederne for børnene.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Der kom en melding fra hr. Bendt Bendtsen om, at kommunerne skal have større mulighed for at supplere børneoplysningsloven op. Det synes jeg jo sådan set var en interessant melding, for i dag er det sådan, at det har de mulighed for med ca. 3.000 kr. ekstra om måneden. Der er, så vidt jeg ved, én kommune i det ganske land, som giver det fulde beløb, altså de dér 3.000 kr. om måneden. Hovedparten af kommunerne giver ingenting, eller de giver meget lidt, så derfor var det jo en vej at gå.

Jeg vil gerne høre hr. Bendt Bendtsen, om man simpelt hen skulle lovfastsætte, at kommunerne skulle give et højere beløb oveni. Det var da en vej at gå for ligesom at få børneoplysningslovsydelsen op. Hvad lå der ellers i den bemærkning om, at kommunerne skal have større mulighed for at supplere op? Det har de allerede i dag, men de bruger det ikke.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Hr. Bendt Bendtsen remsede en lang række ting op, som han gerne vil give overenskomstforhandlingerne et input om, bl.a. fleksibilitet, og så vil jeg gerne spørge meget konkret: Vil hr. Bendt Bendtsen også være med til at give overenskomstforhandlingerne det input, at man skulle give forældre mulighed for at nægte overarbejde.

Grunden til, at jeg spørger, er, at undersøgelser viser, at småbørnsfædre er den enkeltgruppe på arbejdsmarkedet, der i praksis har den længste arbejdstid, og at en meget stor del af den forøgelse, der ligger ud over de 37 timer, er overarbejde.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Hr. Villy Søvnal er inde på, at der er en hel del familier, der ikke har så optimale forhold som andre, fordi de har en lav disponibel indkomst m.v. Men vi må også konstatere, at hvis vi laver undersøgelser af, hvad man får fra det offentlige som overførselsindkomst, og hvad man kan få på lavtlønsområdet, får vi den ene gang efter den anden det, vi kalder samspilsproblemer.

Jeg erkender, at der er familier, der har en lav disponibel indkomst, men at ordne det hele ved offentlige overførsler tror jeg ikke er den vej, vi skal.

Om kommunerne skal have større mulighed, og at der er få kommuner, der giver et supplement: Vi mener egentlig, at vores kommunalpolitikere står til regnskab for deres handlinger hvert fjerde år. Jeg føler ofte i det her hus, at det er ved at være et problem, at vi blander os i detaljen ud til den sidste ende.

Uden at jeg vil blive beskyldt for, at jeg sætter økonomi på børnene, for det blev jeg tidligere i dag, vil jeg sige, at man ved jo ude i de enkelte kommuner, hvad disse ordninger koster, og vi ved, at vi har en dækningsgrad på op over 90 pct. for de 3-5-årige. Vi mener faktisk, at kommunerne bør have større muligheder, hvad angår den fri pasning, uden at vi skal gentage debatten en gang til.

Fru Jette Gottlieb er inde på, om vi skal nægte overarbejde. Nej, jeg mener, vi kan tilskynde vores arbejdsmarked til fleksibilitet, men at det her er noget, der aftales ude på arbejdsmarkedet. Der kan så være nogle områder, hvor man løber ind i nogle overenskomster. Jeg må desværre bare konstatere, at det jo ikke er det, man har vægtet højt i det, vi i dag hører man forhandler om. Det kan vi så beklage, og det er derfor jeg siger, at det offentlige skal gå foran på dette område og vise parterne på arbejdsmarkedet vejen.

Jeg mener ikke, at unge forældre skal nægte overarbejde, eller at vi skal blande os i det. Jeg tror, at menneskene i dag er voksne nok til at afgøre, om de vil arbejde over. Det må være den enkeltes afgørelse.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Ja, det offentlige er gået foran, og det skal det offentlige også fortsat gøre. Jeg skal blot minde om den del af statsministerens besvarelse, der omhandlede det, der var sket ved forhandlin-

gerne om de statslige overenskomster, hvor finansministeren sad på arbejdsgiversiden.

Men det var slet ikke det emne, der bragte mig herop; det var hr. Bendt Bendtsens bemærkninger om ferieforholdene.

Jeg vil gerne udtrykke sympati for tanken om en feriebank uden at lægge mig fast på, hvordan sådan noget nærmere skal laves. Jeg synes, det er en spændende idé, som også kan debatteres fremover.

Men der er et andet problem, som hr. Bendt Bendtsen så også bør forholde sig til, nemlig spørgsmålet om retten til ferie, når ens børn har ferier i skolen. Én ting er, at vi kunne åbne ferieloven, gøre den mere fleksibel og dermed lade mennesker tilrettelægge deres ferier efter mere individuelle behov, men man skal jo også aftale sine ferier med sine kolleger, og det er et problem, hvis man ikke kan få lov til at holde ferie sammen med sine børn. Er hr. Bendt Bendtsen også parat til at gå ind i det?

Så vil jeg blot bede hr. Bendt Bendtsen bekræfte en enkelt ting, og det er, at Det Konservative Folkeparti stemte imod den udvidelse af barselorloven, vi gennemførte før jul. Det synes jeg bør spille ind i vurderingen af, hvilken sammenhængende strategi Det Konservative Folkeparti har på området.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Man kan selvfølgelig godt have den holdning, som De Konservative har, at vi ikke skal blande os, og så blander vi os alligevel i alt det, vi kan. Men jeg er ret sikker på, at jeg hørte hr. Bendt Bendtsen i forbindelse med diskussionen om den nuværende børnepasningsorlov sige: Kommunerne skal have større mulighed for at supplere op, og jeg vil gerne have det oversat. Hvad betyder det? Hvis det ikke betyder nogen af de forslag, jeg kom med, hvad betyder det så i forhold til, hvordan det er i dag?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg hørte til min overraskelse, at hr. Bendt Bendtsen gav mig ret i, at det burde være muligt for den enkelte ansatte at nægte at tage overarbejde, men sådan er det jo ikke, sådan som overenskomsterne er udformet. Her er der jo noget, der hedder tvunget overarbejde. Det ligger i ledelses- og fordelelsesretten. Og det er lige præcis derfor, jeg spørger, om hr. Bendt Bendtsen vil medvirke til at give det input til

overenskomstforhandlingerne, at man netop sikrer muligheden for, at man som ansat kan sige nej til overarbejde, bl.a. med henvisning til børnepasning.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil da gerne over for hr. Jan Petersen fra Socialdemokratiet kvittere for, at man nu på området ferie måske vil diskutere en ny feriebank.

Retten til ferie! Jamen det er jo meget rart i det her teoriernes hus! Efter mange, mange år på arbejdsmarkedet, både det private og det offentlige, må jeg konstatere, at jeg tror, at det problem, der blev nævnt, bliver gjort lidt større, end det er i virkeligheden. Jeg har da ikke på de arbejdspladser, som jeg har haft andre steder, haft problemer. Det er da også min helt klare fornemmelse, at folk ikke har de voldsomme problemer med at indpasse og tage hensyn til unge kolleger med skolesøgende børn, hvis det er det, det drejer sig om.

Til det med at tilskynde, supplere op, spørger hr. Bruno Jerup om, hvad det betyder. Det betyder jo netop det, som jeg var inde på i min tidligere tale i dag – jeg kan ikke nå at komme ind på det hele igen – at kommunerne i dag ved, at de har en nettoudgift på 30.000 kr. Vi ved, at vi har en efterspørgselsprocent på over 90. Og dér mener vi egentlig, at kommunen, såfremt den ønsker det, burde have friheden til at kunne udbetale pengene, uden at det er sådan, at der skal stilles en hel masse krav i den anden ende, nemlig de krav, der i dag stilles efter den ordning, der er vedtaget i forbindelse med den nye sociale lovgivning.

Med hensyn til det med at nægte at have overarbejde og lignende, er jeg nødt til at sige, at vi kan tilskynde, men vi skal ikke lovgive på det område. Det er arbejdsmarkedets parter, der aftaler det her, men derfor kan vi godt på den ene og den anden måde gøre det, vi kan, også med hensyn til nogle stive overenskomster.

(Kort bemærkning).

Hardy Hansen (S):

Jeg synes også, det er en god debat, som statsministeren her har rejst, men for mig lyder det lidt som at gå i supermarkedet uden tegnebog.

Hvis man skal tale om arbejdstid og længere ferie og orlovsordninger og omsorgsdage og klippekort og flere børnehaver og pædagoger, så er det jo altså noget, der koster penge, og

derfor synes jeg, at man også må diskutere den side af sagen.

Jeg håber ikke, at det er forbigået De Konserveratives opmærksomhed, at i de forhandlinger, som foregår lige for øjeblikket, siger ikke mindst Dansk Industri noget med, at der er 1 pct. eller deromkring til rådighed til at løse problemerne, og så er der jo ikke meget at gøre godt med, og så er der ikke mange problemer, der kan løses. Derfor vil jeg gerne spørge De Konservative, som jo nu sådan henviser til arbejdsmarkedets parter, og at de må løse nogle af de her opgaver, om De Konservative er parat til også at opfordre arbejdsgiverne til at være med til at betale det, som det her koster.

Så vil jeg godt til spørgsmålet om deltidsbeskæftigelse og ferie sige, at det jo ikke er for sjov, at man imellem arbejdsmarkedets parter har aftalt, at ferien skal lægges mellem den 1. maj og 30. september. Det er nemlig for at tage hensyn til lønmodtagerne, for at arbejdsgiveren ikke skal bestemme. Så hvis man vil ind og lave mere fleksibilitet, som man beder om, er man nødt til at ændre arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, så lønmodtagerne får større indflydelse. Er De Konservative parat til at arbejde for det?

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg skal starte bagfra og sige, at vi overhovedet ikke ønsker at blande os i ledelsesretten på arbejdsmarkedet.

Med hensyn til de overenskomstforhandlinger, der pågår i øjeblikket – de lønstigninger, der er sket i Sverige, de lønstigninger, der er sket i Tyskland – håber og tror jeg på, at vi har et ansvarligt arbejdsmarked, der tager fat på de her problemer.

Når det siges, at man ikke kan gå i supermarkedet uden tegnebog, er det rigtigt, men det er jo også derfor, at vi siger, at vi tilskynder arbejdsmarkedets parter til nogle forhold, som de må arbejde videre med. På det offentlige område kan vi gå foran, for dér er det os, som sidder ved forhandlingsbordet. Det synes jeg er helt i orden, og så kan man kigge på det.

Det, jeg sagde, var, at jeg må konstatere, at nogle af de vægtige problemer, som vi diskuterer i dag her i salen, ikke er dem, der er sat øverst på dagsordenen, når arbejdsmarkedets parter sidder og forhandler. Det kan vi så alt andet lige indimellem beklage, uanset fra hvilken side vi ser sagen.

Villy Søvndal (SF):

Det største paradoks i den nuværende samfundsudvikling er vel i virkeligheden, at verdens fjerde rigeste samfund har så lidt rum til de dårligst stillede børn, som tilfældet er.

Jeg synes, at vi kan notere os en række børnepolitiske faresignaler, hvis vi kigger rundt om. Vi kan se, at ventelisten til de børnepsykiatriske afdelinger stiger. Vi kan notere et stigende antal børn, der har brug for psykologisk hjælp og rådgivning.

Det er et faresignal i verdens fjerde rigeste land. Det er jo ikke noget, der er gjort, fordi onde voksne ikke vil give plads til børn. Det har noget at gøre med den måde, vi generelt har skruet det sammen på. Derfor også fra SF's side tak til statsministeren, fordi han overhovedet har rejst denne debat.

Til gengæld synes jeg, at det var svært at finde tilløb til svar både hos statsministeren og hos den socialdemokratiske ordfører. Det kan så skyldes, at vi skal vente på det alt sammen til maj måned.

Jeg hørte to svar. Det ene lød, at regeringen gerne vil diskutere mere fleksibilitet. Det har vi kvitteret for i SF. Det andet er, at vi glæder os uendelig meget til forårets komme og til de lovinitiativer, der kommer frem mod maj.

Vi synes, at der er to hovedtemaer i debatten. Det ene drejer sig om de økonomisk dårligst stillede forsørgere. Jeg er nødt til at sige det, fordi vi i virkeligheden i mange år har gjort det til en vane ikke at diskutere den grundlæggende økonomi for de dårligst stillede. Jeg taler ikke om alle børn. Jeg taler ikke om de børnefamilier, der har en rummelig økonomi. Jeg taler om de dårligst stillede forsørgere.

Dér nytter det altså ikke – sagt til hr. Bendt Bendtsen – at runde af med at sige: Det vil vi ikke klare ved overførselsindkomster. Hvordan i himlens navn skal man så klare det for folk, der er på førtidspension eller på dagpenge? Så skal man give en skattelettelse til de lavtlønnede, men vil man være med til det? Den eneste måde at komme de dårligst stillede til undsætning på er enten ved at give skattelettelser til de lavest lønnede eller ved at hjælpe dem til at få et bedre levegrundlag.

Det andet hovedproblem er en desperat kamp for tid for at få dagligdagen til at hænge sammen. Vi diskuterer, som om vi over en periode har nedsat arbejdstiden. Jeg tror, at børnene har oplevet det modsat. Jeg tror, at de har oplevet et øget fravær af de voksne. Jeg er selv

meget stor tilhænger af daginstitutioner. Har i øvrigt selv børn og kan se, at deres store ønske er, at de en gang imellem får lov at holde fri fra daginstitutionen – sådan lidt sporadisk, sådan lidt uplanlagt måske. I forhold til det spurgte statsministeren, om vi ikke godt kunne gøre det lidt bedre. Det er oplagt; det kunne vi godt.

Hvis jeg skal udtrykke mig diplomatisk, synes jeg ikke, at der var mange konkrete bud. Det er klart, at SF ofte har spillet den rolle at konkretisere både levedygtige, praktiske og visionære gennemførlige forslag. Jeg kan bare nævne 6, som jeg synes ligger lige for:

Det ene er hele klippekortovervejelsen, men dér forstår jeg, at vi er et sted, hvor vi skal diskutere. Det andet er med hensyn til de økonomisk dårligst stillede, og dér må regeringspartierne også føle et ansvar. Det tredje er kvaliteten, hvor hr. Jan Petersen har kvitteret for, at der også for ham at se var utilfredsstillende forhold på en række af vores daginstitutioner, specielt SFO-ordningerne. Det antager jeg derfor også at vi vender tilbage til.

Det fjerde er barselorloven, hvor vi jo har fremsat et forslag, der i øvrigt skal behandles efter vinterferien, som går på yderligere at forlænge barselorloven for at give mere tid i den første sårbare periode. Det håber jeg også regeringen vil spille med på. Omsorgsdagene er det femte område. De statsansatte har dem, og det er vel netop et argument for, at andre også bør have dem, og at vi fra Folketingets side bør hjælpe det på vej.

Endelig er der orlovsordningerne. Jeg synes ærlig talt, at det er underligt at opleve både Venstre og De Konservative – måske også regeringspartierne – holde tale om, hvor vigtigt det er med mere tid, og så vide, at den ordning, der blev brugt langt mere, end nogen havde regnet med, forringede man så voldsomt, at der i dag kun er en fjerdedel på forældreorlov, i forhold til dengang da ordningen var god med 80 pct. dagpenge.

Dengang var regeringens forudsætning, at kommunerne så ville gå ind og dække det hul, der opstod, når man skar i dagpengene. Det er jo ikke sket. Der er kun en fjerdedel af det antal kommuner, der var i starten, som i dag yder tilskud, og de yder stadig mindre i kroner og øre.

Regeringens anden forudsætning var, at arbejdsmarkedet ville gå ind og opbygge fonde – det tror jeg var en radikal forudsætning – som sikrede, at hullet kunne lukkes. Det er heller ikke sket. Derfor er begge regeringens forud-

sætninger, for at der kunne fastholdes en rummelig økonomi i orlovsordningerne, faldet væk.

Derfor vil jeg godt spørge regeringspartierne: Vil man være villig til igen at diskutere også økonomien i orlovsordningerne?

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Når vi fra konservativ side i dag generelt udtalte os om, at vi følte, at det var de familiemæssige værdier, der havde problemer, og at det generelt ikke var økonomien, så er hr. Villy Søvndal hurtigt ude med riven og siger, at det må man se på.

Nu får vi hele tiden at vide, at man skal være konkret, og man har fået tæv for økonomien i dag. Hvad er det, hr. Villy Søvndal ønsker i kroner og ører på det her område? Hvilke satser løber det op i, når man spørger, hvad vi vil gøre for at hjælpe de lavtlønnede?

Vi ønsker at føre en aktiv erhvervs politik fra V's og K's side, og vi ønsker også fra konservativ side at indføre et beskæftigelsesfradrag. Vi ved godt, at det med at stå på det nederste trin af lønstigen er en overgang, og så arbejder man sig opad. Men i dag har politikerne i det her hus jo skruet nogle regler sammen, så vi hele tiden taler om samspilsproblemer.

Med hensyn til Rockwool Fonden kan man jo også dokumentere, at der indimellem desværre ikke er noget incitament for at få et job.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Det var til hr. Villy Søvndals bemærkninger om omsorgsdage, og jeg vil godt bede hr. Hardy Hansen, som var heroppe før, om også at høre lidt efter.

Det var jo sådan engang her i starten af 1990'erne, at vi havde en konservativ finansminister. Han er glemt nu – i hvert fald i den aktuelle debat – men han gik faktisk foran, idet han, da han skulle lave overenskomster på det offentlige arbejdsmarked, sagde: Vi vil gerne inden for en bestemt sum skævddele til fordel for børnefamilierne. Og der blev skævddelet til fordel for børnefamilierne, idet man fik fuld løn under barsel i den offentlige sektor – det har så også bredt sig til kommunerne – og man fik, og det er dér, jeg kommer ind på hr. Villy Søvndals tale, omsorgsdage. Man har nu 10 omsorgsdage i den offentlige sektor.

Et af vore bud til overenskomstparterne ikke bare ved denne her overenskomst, men også

næste år og næste år igen, for nu har vi jo delte overenskomster for forskellige områder, kunne være, at man tog dele ud, startede et sted og så sagde: Omsorgsdage kan også godt være betalt af arbejdsmarkedets parter.

Det her er på en eller anden måde en slags fedtspil: Hvem skal betale det? Det kan altså ikke lande i de offentlige kasser alt sammen.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg vil godt starte med at sige, at jeg mener, at samfundet og også staten har et ansvar for de rammer og vilkår, som børn og børnefamilierne har. Og den regulering, der er for, hvor staten og samfundet tager ansvar for og også i visse tilfælde tager ansvar fra familierne, er faktisk ganske veludbygget i Danmark. Når det så er sagt, vil jeg godt spørge hr. Villy Søvndal om to ting:

Anerkender SF, at hovedparten af de problemer, der kan hjælpe i børnefamiliernes hverdag i forhold til arbejdslivet, er aftalestof? Vil SF anerkende, at det er noget, der aftales i overenskomster, i lokalaftaler og udformes i personalepolitikken?

Det andet er – det hørte jeg ikke, men det kan være, jeg ikke hørte ordentlig efter – om hr. Villy Søvndal vil definere, hvad SF mener, at forældreansvaret indebærer, og hvor langt det rækker. Anerkender SF, at forældre har et ansvar, og at man ikke i alle situationer og forhold fra samfundets eller fra andres side skal kompensere for den ændring, der sker i livet, når man får børn?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg starter bagfra. Til hr. Jan Petersen: Ja, selvfølgelig. SF anerkender, at forældre har et ansvar. SF har oven i købet den anskuelse, at de mest opretstående af de voksne er dem, der har det største ansvar, og dem, der er mest på knæ, er dem, som vi i et civiliseret velfærdssamfund går ind og støtter mest.

Vi anerkender også, at en stribe af det her er aftalestof. Men netop de områder, som jeg drog frem som konkrete lovgivningsområder – de dårligst stillede forsørgere, den dårlige kvalitet i SFO-ordninger osv., osv. – er jo offentlige områder. Det er vores ansvar. Vi kan ikke tvære det hele af på arbejdsmarkedet. Det forestiller jeg mig heller ikke hr. Jan Petersen mener.

Dermed er jeg ovre i fru Vibeke Peschardts indlæg: Nu er det jo sådan, at vi først den 1. maj får udspillet fra regeringen, og dér vil vi så være i stand til at konstatere, om det, som blev forudsagt, er sket, nemlig at arbejdsmarkedets parter selv havde klaret det her. Hvis det ikke bliver tilfældet, er man så villig til at anerkende, at det ikke er sket, og at vi har et hængeparti, som også De Radikale anerkender er et problem?

Til hr. Bendt Bendtsen, der spørger, hvor meget vi vil satse: Jamen jeg tror, at man i den her debat skal huske, at vi også betaler en meget stor pris for de børneliv, der ikke lykkes godt nok. Jeg synes, det er dybt bekymrende, at vi slækker på den almindelige familiepoltiske indsats. Derefter slækker vi også på institutionernes meget målrettede hjælp til de svage børn.

Det, vi også kan se, er, at den økonomiske regning eksploderer i forhold til de vanskeligt stillede børn. Det er jo det, der sker i øjeblikket. Prisen for anbringelse og anbragte børn, den dyre indsats, når vi taler psykiatri, stiger, fordi de lag, der skulle være et værn, ikke slår godt nok til.

Derfor synes jeg i virkeligheden, at den børnepolitiske hovedopgave er at få vores familiepolitik til at stå langt, langt, langt stærkere med nogle konkrete bud, der vil give mere tid, så det giver et bedre værn, end det gør i dag, og derefter lave nogle daginstitutioner, hvor kvaliteten er i top, så de værner om nogle af ting, der ellers ender i det sidste led, nemlig i den meget dyre specialindsats for børn, der er gået galt for.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg kunne da godt tænke mig at høre hr. Villy Søvndal bekræfte, at hvis det nu bliver sådan, at CO-Metal & Co. ikke får de ting, som de egentlig ønsker, hjem ved overenskomstforhandlingerne, så skal vi lovgive om dem, når vi kommer hen på den anden side 1. maj.

Mener hr. Villy Søvndal, at det, man ikke opnår ved en overenskomstforhandling, skal vi lovgive om? Og når det spørgsmål er besvaret, så kan hr. Villy Søvndal jo besvare et andet spørgsmål: Er det ikke en bombe under hele det danske aftalesystem?

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg skal bekræfte, at jeg er enig med hr. Villy Søvndal i, at kvaliteten bør være i orden, og jeg har også tidligere på dagen refereret til de elementer, som allerede er sat i gang, og som kan få stor betydning for den fremtidige debat – også om forholdene i SFO og daginstitutioner i øvrigt. Jeg vil derfor gerne lidt videre med den lidt mere principielle debat, der er gemt i det her, nemlig forholdet mellem forældreansvar og samfundsansvar. Nu var vi før ovre i samfundsansvaret, så lad os prøve at se lidt på det.

Det foreslås, at staten – Folketinget – skal gå ind og lave en rimelig ambitiøs og fleksibel børneoplysningsorlov. Jeg har stor sympati for tanken, og jeg er også på jagt efter metoder, som ikke gør, at det udløser enorme regninger. Det har jeg begrundet tidligere. Men samtidig med at hr. Villy Søvndal ønsker et højt ambitionsniveau på det punkt, ønsker hr. Villy Søvndal også, at samfundets dårligst stillede børn skal have det væsentligt bedre, og det mål er jeg enig i.

Men nu er det vel sådan, at mange af de børn, der ikke har det særlig godt og derfor har brug for samfundsindsatser, har forældre med megen tid, og derfor er mit spørgsmål: Hvad skal vi først gå i gang med? De dårligst stillede børn eller de flestes tidsproblem?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, at hr. Bendt Bendtsen lever i en verden med meget tætte skotter mellem de forskellige dele.

Jeg vil godt sige, at arbejdsmarkedets parter opfatter jo ikke den modsætning, som hr. Bendt Bendtsen trækker op, som absolut, og jeg vil personlig gætte på, at når HK og LO har gjort sig den umage at skrive til Folketingets partier – jeg gætter på, at de også har skrevet til De Konservative – så er det formentlig, fordi de synes, vi skal spille sammen om det her og ikke opretholde en verden med Berlinmure mellem det, der sker på arbejdsmarkedet, og det, der sker lovgivningsmæssigt.

Er det virkelig De Konservatives opfattelse, at vi slet ikke skal føre en diskussion over muren? Hvis vi skal tilrettelægge noget, der bare minder om helhed og sammenhæng for børnefamilierne, er begge parter da nødt til at spille sammen.

Til hr. Jan Petersen om forældre- og samfundsansvaret. Det er jo i sig selv en hel politisk aften værd at tage den debat. Jeg mener, at vi skal understrege ansvaret over for den enkelte, også over for den enkelte forælder, og ud fra den model, at jo stærkere du er økonomisk, uddannelsesmæssigt, jo mere lykke du har haft i det her liv, jo mere kan vi bede dig om at påtage dig, fordi du er stærk.

Men står man med et menneske, hvor tilværelsen har været umanerlig hård, så skal vi også gå ind og hjælpe. Det er vi formentlig heller ikke uenige om. Det er vel i virkeligheden dér, vi adskiller os fra uciviliserede samfund som f.eks. det engelske, der ikke i samme omfang har erkendt det fælles ansvar, men konstant bare betoner den enkeltes ansvar.

Så blev der spurgt til den konkrete prioritering. Jeg mener, at vi skal kunne begge dele. Det er en bunden opgave at prioritere i forhold til de økonomisk dårligst stillede forsørgere, men det er også en bunden opgave på de målrettede områder, vi har nævnt fra SF's side, at gå ind og sikre bedre vilkår. Prioriteringen ligger så i, at vi ikke samtidig vil gå ind og give store lettelser til meget velstående grupper i det her samfund, hvad enten de ejer huse eller har formue eller andet.

Anden næstformand (Henning Grove):
Fru Elsebeth Gerner Nielsen som ordfører.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Hvad er et lykkeligt liv? Det er et af de spørgsmål, som vi sjældent stiller som politikere. Vi er nok også lidt bange for at begynde at beskæftige os med lykken, for spørgsmålet kan ikke besvares med et generelt svar. Lykken er individuel.

Når det drejer sig om børns lykke, er der dog ingen tvivl om, at der kan opstilles en række elementer, som de fleste børn vil medtage, når de skal forklare, hvad et godt liv er. Jonas på ni år fortæller eksempelvis:

Jeg synes, at min mor arbejder for meget. Hun siger, at hun er nødt til at arbejde så meget, fordi hun er enlig mor og hun skal klare det hele selv. Min søster og jeg er i børnehave og skole ti timer hver dag, og når vi kommer hjem, skal mor lave mad, vaske op og bade os. Hun har ikke meget tid til os. Jeg synes, det kunne være rart, at vi kunne være sammen noget mere.

Børn har ikke meget, når de kun har en mor, der arbejder. Men også børn, som er så heldige at bo sammen med begge forældre, fremhæver mere tid sammen med de voksne som afgørende for at få et bedre liv. Det er værd at holde sig for øje, når vi skal prioritere, hvad vi vil bruge rigdommen til.

Aldrig har Danmark været rigere, aldrig har den enkelte borger haft flere penge mellem hænderne, og alligevel må vi konstatere, at væksten og vores opfattelse af velfærd har haft sin pris for børnene. I takt med at arbejdsmarkedet har taget de voksnes tid, er børnene blevet manøvreret ind i deres egne reservater med deres helt egen voksne til at passe på dem og lære dem noget.

Den udvikling har på den ene side betydet, at mange børn, som tidligere gik for lud og koldt vand, har fået tryggede rammer. På den anden side tilbringer størstedelen af børnene i dag så meget tid i reservatet, at det er blevet svært for dem at finde ud af, hvad det er for et liv, hvad det er for et samfund, de er en del af og skal føre videre. Usikkerheden og den manglende livsgnist viser sig eksempelvis i, at en fjerdedel af de unge piger i dag lider af spiseforstyrrelser, og ved at alt for mange unge ligefrem vælger livet fra.

Der er således opstået en ny type problemer, der ikke alene kan begrundes i f.eks. dårlig indkomst, social arv eller arbejdsløshed. Det er problemer, som er forårsaget af den måde, som vi har valgt at organisere arbejdslivet, familielivet og velfærdsstaten på, eller sagt på en anden måde: Løsningerne er blevet til nye problemer, som i dag danner en stærk kontrast til velfærdssamfundets mange succeser: Den store velfærd, velstand, den høje beskæftigelse, det stigende uddannelsesniveau og vores teknologiske formåen.

Den vigtigste ressource af alle, vores fremtid, børnene, har nok fået del i velstanden, men ikke i velfærd. De har nemlig mistet tid, tid sammen med stabile voksne.

Hertil kommer de mere kendte og veldefinerede sociale problemer blandt børnene, som ikke er løst. Jeg tænker f.eks. på gruppen af sent udviklede børn og unge. Jeg tænker også på de såkaldte Damp-børn.

Der er med andre ord god grund til at spørge, således som forespørgerne også lægger op til: Hvordan får børnene del i velfærd? Eller formuleret på en anden måde: Hvordan sikrer vi for det første alle børn mere tid sammen med

deres nærmeste og andre voksne, som kan lære dem op til livet og fællesskabet? For det andet: Hvordan får vi organiseret det offentliges indsats, så den i højere grad kommer de socialt dårligt stillede til del?

Lad mig forsøge nogle svar. For det første skal vi have et mere rummeligt arbejdsmarked. Jeg synes, at Det Konservative Folkepartis forslag med en tidsbank i den sammenhæng er interessant.

For det andet er der brug for en nytænkning af børneorloven, så der bliver bedre mulighed for at dele den op i bidder. Vi vil foreslå en klippekortsmodel, hvor barnet har et vist antal klip, som forældre eller bedsteforældre kan benytte sig af. Det ville betyde, at den enlige mor, som ikke har mulighed for at gå ned i tid eller føler sig for usikker i jobbet til at bede om orlov, kan overlade orloven til en bedstefar eller en bedstemor. Det må endvidere overvejes at lade den statslige pulje til børneorloven indgå i en fond, som arbejdsmarkedets parter kan bidrage til, og som parterne også er med til at administrere.

For det tredje skal vi have en mere fleksibel børnepasning, hvor forældrene kan betale for de timer, som barnet rent faktisk er i institution. Dermed ville der være et økonomisk incitament til enten at forsøge at hente dem tidligt eller gå ned i tid.

Det Radikale Venstre tilslutter sig for det fjerde vedtagelsens forslag om, at regeringen opstiller en handlingsplan for børnenes velfærd. I den forbindelse mener vi, at det bør overvejes at give børnene deres eget testpanel, så politikker og lovforslag kan vurderes i forhold til målet: mere velfærd til børnene.

Lad mig med ovenstående understrege Det Radikale Venstres position i forhold til højre og venstre side af salen:

Vi tager stærkt afstand fra forespørgernes tiltro til, at vi løser børnenes problemer med de traditionelle midler, dvs. flere penge, flere institutioner og mere pasning. Mange børn har nemlig mere brug for deres forældres og andre voksnes tid, og den får de kun ved, at deres forældre og nærmeste prioriterer tid frem for f.eks. karriere, større bil – you name it.

Vi lægger samtidig lige så stor afstand til Venstres forslag om statsansatte forældre. Tænk, hvis det var sådan, at fordi man fik et barn, så fik man hver måned løn for at påtage sig ansvaret, bare forestillingen om, at det skulle kunne betale sig at få børn!

Venstre og SF er i virkeligheden enige om én ting: Der er ikke grænser for forsørgersamfundet.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg har et spørgsmål til fru Elsebeth Gerner Nielsen: Når det bliver sagt, at Venstre ønsker en egentlig forældreløn, hvad mener fru Elsebeth Gerner Nielsen så, at forældrene modtager, når de sender deres børn i offentlige pasningsordninger, som koster 100.000 kr., 50.000 kr., afhængig af, om det er vuggestuer eller børnehaver? Er det ikke at give en form for forældreløn til dem, der vælger offentlige løsninger? Jeg har svært ved at se andet, når pengene kommer fra samfundskassen.

Så lige for at få opklaret et spørgsmål. Når muligheden for en fond, en speciel fond, bliver nævnt, er det her så Det Radikale Venstres forsøg på at indføre en ny arbejdsmarkedsafgift, som skal gå over i en offentlig fond, der så kan hedde en orlovsfond?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det var dog utroligt. Jeg hørte fru Elsebeth Gerner Nielsen sige: Der er ingen grænser for forsørgersamfundet. Og så blev vi slået i hartkorn med Venstre. Det synes jeg ikke var noget rart sted at blive puttet hen.

Sagen er jo, at den debat vel også foregår hos De Radikale. Jeg læste med megen fornøjelse hr. Asger Baunsbak-Jensen, som altså er radikal; han skrev nemlig, at det, som han syntes var problemet, var, at De Radikale helt havde glemte den sociale prioritering. Det synes jeg måske var lidt hårdt af hr. Asger Baunsbak-Jensen, men det skrev han altså i Information. Men jeg synes sådan set over tid, at han har lidt ret, for det, der er sket børnepolitisk, er, at den meget solide og målrettede indsats over for de børn, der har det værst, har vi erstattet af brede børnepolitiske ordninger.

Må jeg ikke godt sige, at det ikke er SF's skyld. Og derfor skal man ikke slå os sammen med Venstre. Det er bl.a. De Radikales skyld, for De Radikale har været med til det. De har nemlig været med i alle regeringer op gennem 1980'erne, og derfor har De Radikale måske et problem; men derfor behøver man jo ikke at blive vred på SF.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Fru Elsebeth Gerner Nielsen er ude med nogle forslag om en klippekortmodel i forbindelse med orloven, og det synes jeg også er spændende tanker, som kan indgå i de diskussioner, der skal køre måske frem til den 1. maj.

Jeg kunne godt tænke mig at høre lidt mere om den del af det, der handler om, at bedsteforældrene skal kunne bruge klippekortmodellen. Sagen er jo i dag, at det er meget udbredt og meget almindeligt, at bedsteforældre tager over og hjælper deres børn, hvis de ikke kan få børnene passet, eller hvis der er andre problemer. Det er meget udbredt. Men det er typisk bedsteforældre, som er frigjort fra arbejdsmarkedet, enten fordi de er pensionister eller er på efterløn eller deslige – eller den ene af dem går hjemme.

Det, jeg ikke kan forstå, er, at det ikke retter sig mod disse bedsteforældre. De har allerede i dag i vid udstrækning mulighed for at tage sig af børnene. Hvis det er dem, der skal have pengene, og det er jeg ikke sikker på er fru Gerner Niensens mening, betyder det sådan set bare, at de skal have en ekstra check. Dem, der retter sig mod, er altså de bedsteforældre, som i dag er på arbejdsmarkedet, som er 50 år, og som typisk får mere i løn, end forældrene til barnet gør. De skal have forældreorloven som klippekort. Det lyder ikke særlig realistisk, at denne ordning vil blive brugt i ret stort omfang.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg kunne godt tænke mig at stille det spørgsmål til den radikale ordfører, om hun virkelig ønsker, at det er arbejdsmarkedets parter, altså eksempelvis arbejdsgiverne, der skal til at betale for orlovsordningerne.

Når jeg spørger om det, er det, fordi jeg minder, at den radikale gruppeformand, hr. Jørgen Estrup, netop skabte røre blandt regeringens to øvrige partier, dengang man var tre partier, ved at foreslå, at der skulle pilles ved disse orlovsordninger, og at statens udgifter til orlovsordningerne skulle ned. Det kom klart og tydeligt fra hr. Jørgen Estrup.

Konklusionen var så, at det var noget, der skulle klares ved overenskomstforhandlingerne, og det vil sige, at det var arbejdsmarkedets parter, der hermed skulle betale denne ordning til skade for erhvervslivet og med flere arbejdsløse til følge. Det vil jeg gerne spørge om.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til Venstres ordfører vil jeg sige, at når det offentlige bidrager til finansieringen af forskellige pasningsordninger for børn, er det, fordi forældrene er på arbejde. Det er, fordi forældrene bidrager til den økonomiske vækst, som vi alle sammen er afhængige af, så det er ikke en løn for at være forældre, når man får et tilskud til at få passet sine børn. Tværtimod er det en af forudsætningerne for, at vi får et velfungerende arbejdsmarked.

Til spørgsmålet om, hvorvidt jeg nu foreslår nye afgifter, kan jeg sige, at jeg foreslog, man skulle lave en fond, som arbejdsmarkedets parter kunne bidrage til, men jeg har ikke noget imod nye afgifter. Man kunne forestille sig, at arbejdsgiver og arbejdstager i stedet for store lønstigninger blev enige om, at pengene skulle bruges til netop at forbedre børnenes vilkår, altså ved, at man puttede nogle penge ind i en fond.

Til SF, som ikke kan lide at blive slået i hartkorn med Venstre. Jeg synes meget godt om mange af de ideer, som SF har, og jeg kan godt lide SF's sociale engagement. Det Radikale Venstre og SF har også lavet mange gode ting sammen igennem tiden, og jeg tør nok også på Det Radikale Venstres vegne tage æren for mange af de tiltag, der er blevet vedtaget gennem tiden, og som har forbedret børnefamiliernes og også de socialt dårligst stillede vilkår. Jeg tænker f.eks. på barselorloven op igennem 1980'erne. Jeg tænker også på den indsats, der trods alt er foregået i forhold til de sent udviklede børn og unge.

Men dermed er ikke sagt, at vi gør det godt nok. Vi har tværtimod en stor social polarisering i samfundet, som vi bør tage hånd om, og den burde vi tage hånd om ved at sikre, at flere familier brugte mere tid sammen med deres børn, så de ressourcer, der blev tilovers, kunne organiseres på en sådan måde, at det offentliges indsats først og fremmest gik til de dårligst stillede børn.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Igen er vi meget enige, De Radikale og SF, og det er jo ikke nødvendigvis så dårligt, heller ikke når man kigger fremad. Vi er også meget enige i analysen, der siger, at den sociale polarisering nu rammer fantastisk hårdt, meget eni-

ge, men jeg føler, at man rammer forbi, når SF bliver bebrejdet for, at vi ikke vil prioritere.

Det er jo os, der f.eks. har spurgt, om det virkelig er rimeligt, at også folk med meget høje indkomster skal have børnechecken. Det er dog et konkret prioriteringsbud, hvor vi har sagt, at vi anerkender, at når vi skal skaffe penge til de ting, som vi godt vil gøre for de dårligst stillede børn, forudsætter det, at vi også er villige til at finde pengene. Her stemte De Radikale jo nej.

Det er lidt underligt at blive bebrejdet for ikke at ville prioritere, og når man så forsøger prioriteringen, får man at vide, at det var ikke lige dér. Det gælder også andre prioriteringsforslag, vi har.

I øvrigt vil jeg også sige til fru Elisabeth Gerner Nielsen: Lad nu være med det gamle fjendebillede om SF og den offentlige økonomi. Det er trods alt SF, der hjalp regeringen til at få balance på den offentlige økonomi. Det skulle vi vel egentlig have lidt tak for.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil gerne give fru Gerner Nielsen en mulighed for at kommentere det problem, som jeg nævnte. Sagen er jo, går jeg ud fra, at fru Gerner Niensens forslag om klippekort for bedsteforældre skal forstås sådan, at en bedsteforælder med en indkomst på f.eks. 25.000 kr. om måneden efter fru Gerner Niensens model kan gå på børnepasningsorlov i stedet for forældrene og få 6.800 kr. skattepligtigt om måneden, nemlig 60 pct. af de maksimale dagpenge. Jeg går ud fra, at det er det, man forestiller sig.

Forestiller man sig, at bedsteforældre, der typisk har en indkomst på måske 20.000-25.000 kr., ville gøre det i nogen særlig stor udstrækning? Min pointe er, at jeg tror, det vil blive brugt i meget beskedent omfang, bl.a. fordi forældrene typisk vil have en lavere indkomst, fordi de har en lavere anciennitet og måske har været kortere tid på arbejdsmarkedet, og derfor vil det faktisk være mere økonomisk belastende for den samlede familie. Men jeg er enig i De Radikales diskussion om at se familien og familiebegrebet bredere, end vi måske gør det i dag. Jeg er bare ikke sikker på, ordningen giver ret meget.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til hr. Villy Søvnalds spørgsmål, om forslaget om børnechecken er en konkret prioritering. Ja,

det er en konkret prioritering, og det er Det Radikale Venstres opfattelse, at børnechecken kan betragtes som børnenes bundfradrag, som så konverteres til et konkret tilskud i stedet for. Børnechecken er alt andet lige en omfordeling mellem mennesker med børn og mennesker uden børn, så vi er ikke umiddelbart parat til at røre ved børnechecken.

Til gengæld er vi villige til at diskutere andre ting. Man kunne f.eks. overveje, hvordan vi skal finansiere forældreorloven fremover. Man kunne overveje, om det skulle være sådan, at lavindkomstgrupperne var dem, der fik størst andel i det offentlige midler til forældreorloven, mens de bedre stillede fik en mindre andel, men det er jo alt sammen noget, som vi må se på, når vi i det hele taget begynder at diskutere, hvordan forældreorloven skal indrettes.

Til hr. Bruno Jerup om klippekortet. Hr. Bruno Jerup har ikke den store tillid til, at det vil komme til at virke, og at der er særlig mange flere, der vil benytte sig af det. Jeg synes, det skal komme an på en prøve. Jeg tror rent faktisk, at mange bedsteforældre ville være interesserede i at tage noget tid sammen med børnebørnene.

Når man går på efterløn, er begrundelsen ofte, at man gerne vil have tid til børnebørnene, mens man endnu er rask og rørig, og her kunne man netop godt forestille sig, at der eksempelvis var nogle 50-årige, der ville sige, at nu tager vi så et halvt år sammen med vores børnebørn. Man kunne forestille sig, at det betød, at man blev lidt længere på arbejdsmarkedet. Lad os dog forsøge det. Hvis der ikke er nogen, der benytter sig af det, er det jo ikke den store skade, der er sket, men jeg vil sige, at med de tilbagemeldinger, som jeg allerede har fået på den tanke, er jeg ret sikker på, at det bliver en stor succes.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Jan Køpke Christensen som ordfører.

Jan Køpke Christensen (FP):

Udviklingen er i mange år gået i den retning, at begge forældre er udearbejdende og dermed afhængige af børnepasningsordninger. Før i tiden kunne familierne leve af én indtægt, hvilket betød, at den ene af forældrene kunne være hjemme hos børnene i de vigtige år. I dag er det således, at forældrene som bekendt stort set begge er på arbejdsmarkedet, og i dag er det

ligeledes således, at forældrene reelt er dem, som børnene ser mindst til i løbet af dagen.

Det er efter Fremskridtspartiets opfattelse ikke hensigtsmæssigt og faktisk ganske uansvarligt, og som den radikale ordfører ganske rigtigt sagde: Vi har kun en mor, der arbejder. Det er et system, som absolut ikke må fortsætte i alt for lang tid fremover.

Det er efter Fremskridtspartiets opfattelse vigtigt at sikre, at arbejdsmarkedet er så fleksibelt som muligt, så børnefamilierne får større muligheder for selv at disponere. Årsagen til problemerne er klart det alt, alt, alt for høje skatteniveau, vi har i Danmark.

OECD kom i 1997 med en opgørelse, som viste, at en dansk familie betaler godt 62 pct. af sin samlede indkomst i skat og andre afgifter. Det er og bliver verdens højeste skatteniveau, og det bevirker naturligvis, at begge forældre er tvunget på arbejdsmarkedet, hvis der skal være råd til at betale skat og de faste udgifter i øvrigt.

Det betyder, at forældrene er nødt til at aflevere deres børn i offentlige eller private institutioner det meste af dagen. Det er ikke godt for børnene – det tror jeg, vi alle sammen er enige om – og det er ikke godt for familierne specielt i børnenes første leveår.

Dette problem har alle som sagt erkendt, og derfor har der igennem mange år været en tendens til at kræve pasningsgaranti og flere og flere pasningsordninger, ligesom kravet om længere og mere fleksible åbningstider har været på dagsordenen. Problemet med de mange udvidelser af pasningstilbudene er imidlertid, at det betyder flere offentlige udgifter og dermed højere skatter, som igen betyder, at forældrene skal knokle endnu mere for at få økonomien til at hænge sammen, efter at skatten er betalt.

Spørgsmålet er derfor, om det er den rigtige vej, vi går. Spørgsmålet er også, om vi ikke skulle prøve at stoppe op og overveje en helt, helt anden løsning. For Fremskridtspartiet er det vigtigt, at vi giver børnefamilierne bedre økonomisk mulighed for selv at vælge, hvorledes de vil indrette deres familie, og dermed giver forældrene mulighed for at vælge at være mere sammen med børnene. Det opnår vi ikke ved endnu flere institutioner eller forskellige orlovsordninger, for det vil som tidligere nævnt kun betyde flere skatter, og at de, der arbejder, skal arbejde endnu mere, mens andre holder fri.

Den eneste farbare vej er markante skattelettelser, så børnefamilierne igen kan leve af én

indkomst og igen kan spare op til en fremtid som forældre. Hvis man har gjort det i bukserne, som mange børn gør en gang imellem, og får varmen og så opdager, at det hurtigt bliver koldt igen, ja, så skal man ikke fortsætte med det, der sker i bukserne, i håbet om at det virker. Man skal i stedet holde op med det og tage nye og tørre bukser på, og således er det også med det system, som vi her taler om.

Til sidst vil jeg sige, at den radikale ordfører ved at samtykke bekræftede, at man ønsker orlovsordningerne, at statsudgifterne til orlovsordningerne skal ned, og at man fremover ønsker, at det er arbejdsmarkedets parter, der skal betale. Her mener vi i Fremskridtspartiet, at det er og bliver usundt for erhvervslivet. Jo dårligere et erhvervsliv vi har, desto dårligere har også forældrene, lønmodtagerne, det på arbejdsmarkedet, og derfor skal vi forbedre erhvervslivets vilkår, og det kan også være medvirkende til at sætte flere i beskæftigelse. Det er ikke den rigtige vej, som Det Radikale Venstre ønsker, vi skal gå, ved at arbejdsgiverne nu skal til at betale for nogle orlovsordninger.

Jette Gottlieb (EL):

I Enhedslisten syntes vi, det var mægtig opmuntrende, da statsministeren i sin nytårstale proklamerede, at børnefamilierne skulle have bedre forhold. Men til proklamationer hører, at man fremsætter konkrete forslag, hvis det skal batte noget, og vil man noget, må man også omprioritere samfundets ressourcer til formålet, ikke fordi vi skal konkurrere om at sprede guld i et valgår, men der må altså penge til.

Ønskerne om uddannelse, job og økonomisk tryghed bliver for mange børnefamilier en modsætning til et andet stort ønske, nemlig ønsket om mere tid sammen med børnene, men det er ikke kun forældrene, der ønsker mere tid sammen med børnene. Hvis man spørger børnene, siger de det samme. Hvis man refererer til Børnerådets undersøgelse, hvor tusindvis af børn skrev tilbage, kan man se, hvad de skriver. Jeg vil give et par eksempler.

Eske på fem et halvt år siger: Jeg kunne tænke mig, at min far og mor havde fri fra arbejde klokken tolv eller klokken et, helst klokken tolv. Og Jeppe på 6 år skriver: Jeg vil gerne have lov til at sove længe og spise min morgenmad hjemme i stedet for i børnehaven, men det vil min mor ikke, for vi har ikke tid og det dér. Vi går nogle gange i skoven og spiser madpakker,

og vi har saftvand med, og nogle gange har vi flødeboller med, men vi gør det ikke så tit.

De vilkår, som børn har i dagligdagen, har ikke kun betydning for, om de er glade og trygge børn, men de har betydning for hele familien. Derfor er der en lang række forhold, der spiller ind i børnenes og forældrenes dagligdag, og som har betydning for familiens samlede forhold. Det er forældrenes mulighed for at få en daginstitution til en rimelig pris. Det kan være muligheden for, at børnene i daginstitutionen og skolen er sikret et sundt økologisk måltid hver dag.

Det kan være at hæve aldersgrænsen for gratis transport med offentlige transportmidler, så familien kan komme af sted til overkommelige priser. Det kan være en lovfæstelse af muligheden for omsorgsdage, som jo i dag kun findes for nogle ansatte, men først og fremmest tid, mere tid, tid og atter tid.

Det optimale ville være generelt at nedsætte den ugentlige arbejdstid til 30 timer for alle. Det, der belaster børnefamilierne i særlig grad, er også tungt for alle andre. Den nedsatte arbejdstid er i høj grad et kampkrav for fagbevægelsen, og det gælder også muligheden for at sige fra over for de stigende mængder af overarbejde. Vi foreslår, at Folketinget i højere grad påtager sig et medansvar for, at småbørnsforældrene får en særlig ret til at nedsætte den ugentlige arbejdstid i en periode på f.eks. tre år, og at indtægtstabet kompenseres af staten under forudsætning af, at der ansættes erstatningsarbejdskraft.

Også overarbejdet er et stort problem.

Undersøgelser viser, at den gruppe, der har længst i praksisarbejdstid overhovedet, er småbørnsfædre. Det er selvfølgelig, fordi de sædvanligvis har en alder og et erfaringsniveau, der gør dem særligt udsatte for krav om overarbejde, men det er jo også, fordi tid uden penge ikke er helt det samme.

En lettelse for småbørnsfamilierne handler om tid, men også lidt om penge. Det gælder for øvrigt også forældre, der er under uddannelse, og som nok er en af de grupper i Danmark, der i dag står allersvagest økonomisk. Socialministeriet støttede projektet Union-pak i Køge med 30 timers arbejdsuge. Forsøgsperioden viste, at alle familierne var glade for ordningen, og at produktiviteten i de 30 arbejdstimer i øvrigt steg, så virksomhederne var da også helt tilfredse.

Enhedslisten finder, at dette vellykkede forsøg burde inspirere til mere omfattende ordninger, og Enhedslisten deltager meget gerne i arbejdet med konkret at udforme nogle regler om arbejdstidsnedsættelser for børnefamilier.

Enhedslisten har to hovedkrav til sådanne regler, nemlig at det bliver en ret, og at der ansættes erstatningsarbejdskraft. Det er klart, at den endelige udmøntning skal ske i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. En nedsat arbejdstid med lønkomensation vil være attraktiv for både kvinder og mænd, ikke mindst fordi man bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet. En sådan model ville være fri for nogle af de negative sideeffekter, som har ligget i børnepasningsloven. Den er i øvrigt udhulet så meget, at en væsentlig funktion er, at den er blevet en nødløsning for manglende pasning, især for kvindernes vedkommende naturligvis.

Det må op til revision. Et grundigt eftersyn af hele børnepasningsordningen, hvor man kan gå ind på både takster, fleksibilitet, deltidsorlov og sådan nogle ting, kunne være en mulighed.

Der er mange andre ting, som man kan gøre for at forbedre børnefamiliernes vilkår. For eksempel er det i dag undtagelsen, at man kan være sikker på, at der er et pædagogisk dagtilbud til barnet efter endt barselorlov. Den store usikkerhed om, hvorvidt man bliver nødt til at skippe jobbet, tage orlov eller i panik finde en måske tilfældig privat pasning, ødelægger selvfølgelig glæden over familieførelsen og gør familien utryk. Det er derfor på tide, at man ad lovens vej sikrer alle børn en ret til et pædagogisk dagtilbud.

Det er også vigtigt at sikre kvaliteten i tilbudet. Formålsparagraffen i serviceloven synes vi er flot, men den skulle bare også gælde for skolefritidsordningen. Der er behov for en kraftig forbedring af de fysiske rammer, både for at højne børnenes sundhed og for at give plads til udfoldelse. Stadslægen i København har udtalt, at en kvadratmeter mere til hvert vuggestuebarn ville halvere antallet af sygedage. Daginstitutioner og skoler er børnenes arbejdsplads, og de har selvfølgelig krav på mindst lige så gode miljøforhold som de voksne og på, at der sikres regler, der giver dem et godt miljø.

Børnenes muligheder for selv at få indflydelse på deres livsvilkår er dårligere end de voksnes. Derfor er de afhængige af, at de voksne sikrer dem ren og sund mad, ren luft, rent vand og kulturelle tilbud. Et godt initiativ er taget i

Albertslund, hvor man lader al mad i daginstitutionerne være økologisk.

Også indretningerne af byerne har stor betydning for børn og deres familie. Byerne skal indrettes sådan, at der er plads til børn og deres udfoldelsesbehov, og sådan, at det er sundt og sikkert at færdes i byerne.

Vi er klart interesseret i denne debat med regeringen. Vi ønsker et udspil fra regeringen. Vi er parat til at være med.

Sonja Albrink (CD):

Den 11. december sidste år udgav Socialforskningsinstituttet og Danmarks Statistik den nye udgave af »Levevilkår i Danmark«. Ligesom sidst man tog temperaturen på, hvordan danskerne egentlig har det, blev en række af de myter, som mange går og tror på til daglig, endnu en gang punkteret.

Det gælder f.eks. myterne om børn og børnefamilier. Det er en myte, at der er mange forkælede enebørn. Realiteten er, at tre ud af fire børn har søskende. En anden myte er, at kernefamilien er død. Det er den langt fra, og mindre end hvert femte barn under 18 år bor sammen med kun den ene af sine forældre. Minsandten om ikke også ægteskaberne ser ud til at holde længere end tidligere.

Den sidste myte, jeg vil tage med her, er den om, at mænd ikke tager orlov. Knap seks ud af ti fædre tager de to ugers barselorlov med dagpenge, når der ankommer en lille nyfødt, og reelt bliver 77 pct. hjemme i 2 uger, idet en del bruger f.eks. ferie i stedet for orlov med dagpenge. Kun 12 pct. af de nybagte fædre holdt ikke en form for orlov, når man ser på tallene fra 1996. Nu må vi så senere se, hvordan det udvikler sig med den ekstra barselorlov til fædre, som blev gennemført i finansloven for dette år.

CD håber, at flere og flere fædre vil benytte sig af de muligheder, som loven giver, men det er også en sag, hvor arbejdsmarkedet og den enkelte virksomhed må tage et medansvar og erkende, at omsorg for og opdragelse af børn er opgaver, der må deles mellem begge forældre.

Når jeg har lagt så meget vægt på undersøgelsen om levevilkårene, er det jo, fordi forældrenes rolle er så central. Politisk skal vi erkende, at landbrugssamfundets dage er forbi, og vi skal indrette familiernes rammevilkår efter den virkelighed med to udearbejdende forældre, som vi har i dag.

Det vil sige, at der skal være ordentlige muligheder for barselorlov, der skal være gode pasningsmuligheder, og det skal meget gerne være gode pasningsmuligheder, hvor børnene ikke bare staves sammen i et støjinferno for at blive opbevaret i et antal timer. Og så mangler der mænd både blandt pædagoger og lærere. Det er et problem, at ingen af disse betydningsfulde stillinger har nogen høj status i dag, og det er værd at løse.

I Danmark har vi verdensrekord i børnepasning, siges det. Ingen andre lande har så mange daginstitutionspladser pr. indbygger, som vi har. Samtidig er det danske pasningssystem ret enestående ved, at der ikke er defineret lærings- og udviklingsaktiviteter for børn i førskolealderen. Rent forskningsmæssigt er der ingen viden om, hvordan daginstitutionerne påvirker børnenes livskvalitet på længere sigt. Det var i hvert fald konklusionen i den analyse, som Mandag Morgen bragte for godt et år siden. I Danmark har vi, og med god grund, vil jeg gerne sige, haft vældig travlt med den såkaldte pasningsgaranti, men krav til indhold og kvalitet skulle også gerne bringes i trit med kvantiteten.

CD vil også gerne slå til lyd for indholdet i de tilbud, der gives til børn og deres forældre, og det gælder også folkeskolen, som trænger til en fornyelse, så den indrettes bedre til det samfund og den livsform, som vi nu engang har. Forældrene er som sagt krumtappen, men pasningsordninger og skole er uomgængelige led i børnenes opvækst og liv.

Den manglende tid er nok i virkeligheden det største problem, men i CD vil vi ikke udstede løfter om store poser penge, som det senere viser sig ingen kan finde. CD har tidligere foreslået en særlig opsparingsordning på kapitalpensionslignende vilkår. Herved kan man mindske de økonomiske problemer, der opstår ved en lavere indtjening på grund af nedsat arbejdstid eller orlov. Opsparing af tid er en anden mulighed, og en mere fleksibel ordning for børnepasningsorloven, f.eks. med et klippekort, er en tredje, som det også er værd at se på.

Det handler om fleksibilitet på næsten alle områder, og det gælder arbejdstid, orlovsordning, dagsinstitutionernes åbningstider og såmænd også butikernes åbningstider. Flexibilitet og ansvar hos både familierne selv og i virksomhederne er et nøgleord.

Og skal vi så ikke her i Folketinget, om der er valgkamp eller ej, lade være med at love mere, end vi kan holde?

Poul Nødgaard (DF):

Debatten i dag har som en slags overskrift, at tid til børnene faktisk er blevet en mangelvare, og Dansk Folkeparti synes, det er noget helt afgørende.

Trivsel i familierne er så vigtig som aldrig før, for hvad sker der egentlig, hvis en familie med børn vantrives? Vi, der er kommunalpolitikere, ved det så godt som nogen. Der sker det, at de sociale myndigheder bliver inddraget, de må ganske enkelt tage over med alt, hvad der følger deraf, og i værste fald må børn fjernes fra deres hjem.

Store dele af dagens debat har faktisk drejet sig om pasningen af de 0-6-årige. Det er naturligvis også utrolig vigtigt, og man må i den forbindelse heller ikke glemme, og det er kun lige kommet glimtvis frem, hvor mange pasningspladser der egentlig er blevet etableret i Danmark i de seneste år, og jeg set nogle tal, der også viser, at der i 1998 vil blive etableret et betragteligt antal pasningspladser.

Med hensyn til økonomien bag al den børnepasning ligger det sådan, at det stadig væk er 30 pct., som forældrene betaler, og 70 pct., som det offentlige betaler, og jeg har heller ikke forstået, at dagens debat har ønsket at rokke ved denne udgiftsfordeling.

En anden ting er, at når nu regeringen med statsministeren i spidsen inden den 1. maj skal udmønte det forslag til vedtagelse, som vi ser her i dag, vil jeg da håbe på, at der ikke alene kommer forslag til løsning af de pasningsproblemer, der har været fremført, men i høj grad også om en lang, lang række andre ting.

Hvordan har det f.eks. smittet af på den enlige mors situation, at forældreorlovsydelsen nu er nede på 60 pct.? Er det i realiteten kun de velstillede børnefamilier, der er i stand til at tage forældreorlov? Det kan jo undersøges over edb, vil jeg sige til statsministeren. Jeg tror, det hænger sådan sammen, for den børnefamilie, der er svagt stillet økonomisk, har vist ikke de store muligheder for at udnytte ordningen, som den er skruet sammen nu, efter at den er gået ned på 60 pct.

Under alle omstændigheder er det meget vigtigt, at regeringen, når den nu skal arbejde med disse problemer i de kommende 2-3 måneder, får inddraget arbejdsmarkedets parter, for de er en meget, meget vigtig faktor i dette spil. En del af børnefamiliernes problemer er helt givet noget med at få mere fleksible mødetider, og det ligger også tæt for, at en god

arbejdsgiver har stor forståelse for noget sådant. Jeg tror, det er noget, der løses helt uden om både aftaler og lignende. I mange tilfælde er det en forstående arbejdsgiver, der er med til at løse tingene.

Én ting synes jeg, man er sprunget let og elegant uden om i dag, og det er med hensyn til nedsat arbejdstid for børnefamilierne, hvilket i realiteten er det, der kan betyde, at forældrene får noget mere tid sammen med deres børn, og her kan vi lige så godt se realiteterne i øjnene. Der bliver tale om en lønnedgang, i det tilfælde man går på nedsat tid. Jeg hørte ikke selv indslaget i 7-radioavisen i morges, for da sad jeg i et tog, men jeg har hørt, at statsministeren sagde noget om, at børnefamilierne selvfølgelig også må være indstillet på, at når de går ned i tid og dermed ned i indtægt, må de også skruet lidt ned for forbruget og eventuelt undvære en udestue, eller hvad det var, jeg har hørt refereret blev sagt.

Det synes jeg var en fornuftig udtalelse. Man skal heller ikke være bange for at sige, at ting koster noget, og at man ikke skal gøre alt her i livet op i penge. Desværre synes jeg, at debatten i dag i alt for høj grad er gået op i noget med penge. På et tidspunkt følte jeg mig faktisk i tvivl om, hvorvidt Venstre og Socialdemokratiet kunne stemme om det samme forslag til vedtagelse, for jeg synes, de kom i et enormt mundhuggeri bl.a. om økonomi. Jeg fandt egentlig ikke ud af, hvori den store uenighed bestod, men det er muligt, at de to partier selv vil kunne forklare det.

Til slut en lille bøn til statsministeren. Prøv nu i de kommende måneder, og der er trods alt kun små 3 måneder, at vende alle problemerne, ikke alene om det med børnepasning, for der er mange andre ting. Jeg skrev lige et par ting ned: Hvorfor har vi egentlig så mange rodløse børn? Prøv at spørge på skolerne, ikke alene folkeskoler, men handelsskoler, tekniske skoler osv., hvor de har børn, der har det utrolig svært både med sig selv og med andre. Det synes jeg også kunne være rart at få redegjort for.

Statsministeren kan også spørge i kommunerne, hvorfor der anbringes flere og flere børn uden for deres eget hjem. Det er ikke alene frivillige anbringelser, vi taler om, det er desværre også i nogle få tilfælde det, der hedder tvangsanbringelse af børn. Det er ganske enkelt, fordi der er nogle uoverstigelige vanskeligheder i den enkelte familie. Disse ting synes jeg også

det kunne være meget nyttigt at få belyst i de kommende par måneder.

Så vil jeg også sige en ting, og det er nok ikke noget, som regeringen kan belyse så meget, men jeg synes heller ikke, man skal være bange for at sige til forældre, at de i høj grad også har et ansvar, og at de skal leve op til det ansvar.

I den forbindelse har jeg lyst til at slutte af med at sige, at jeg som byrådsmedlem i Ringsted for tiden tager ud på nogle skoler og er med til at prøve at få etableret noget, der hedder skolebestyrelser, og det har jo også noget med forældrene at gøre. Jeg må sige, at jeg synes, det er beskæmmende, at vi på enkelte skoler oplever, at der ikke engang er så mange forældre til stede ved disse forældremøder, at der kan dannes en skolebestyrelse. Om det så skyldes, at forældrene har travlt, eller om det er sådan en fuldstændig opgiven over for alt og alle, ved jeg ikke. Jeg synes bare, at jeg sidder og er utrolig skuffet. Jeg havde gerne set, at man stod i lange rækker for at komme ind i den skolebestyrelse, der er med til at danne hele rammen om ens barns skolegang.

Jeg kan se, tiden er udløbet og formanden er utålmodig.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

I den sidste tid har vi jo set en del eksempler på, at man har påstået, at der har været lavet lovsjusk her i Folketinget, og vi har også set forskellige politikere optræde i diverse medier med påstande om lovsjusk, men når vi så spørger lidt til det, viser det sig jo, at det i visse tilfælde måske ikke så meget er lovsjusk, men snarere skyldes, at de pågældende politikere simpelt hen lider af hukommelsestab.

Derfor vil jeg spørge hr. Poul Nødgaard, om hr. Poul Nødgaard ikke kan huske, at han stemte for en nedsættelse af satsen for børnefamilie-orloven fra 80 pct. gennem en ordning, hvor den først blev nedsat til 70 pct. og senere til 60 pct., hvor den er nu.

Det har hr. Poul Nødgaard stemt for, og hr. Nødgaard skal ikke sige, at det var lovsjusk fra hr. Nødgaards side, for bl.a. af Enhedslisten fik hr. Nødgaard at vide både fra talerstolen og ved alle andre lejligheder, hvad konsekvensen ville være.

Nu står hr. Nødgaard så og beklager sig over, at satsen er for lav, og det er da interessant, men det fik hr. Nødgaard altså allerede at vide dengang.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Ja, én ting er, hvad man siger i dag, og en anden ting er, hvad man gør, når man i øvrigt agerer i Folketingssalen. Så jeg vil spørge hr. Poul Nødgaard, om han heroppefra kan bekræfte, at Dansk Folkeparti mener, at der kun skal udbetales to børnefamilieydelse pr. familie, og at familier med mere end to børn derfor skal fratages penge, hvis hr. Poul Nødgaards parti får magt. Og jeg vil bede hr. Poul Nødgaard om at beskrive rimeligheden i dét over for f.eks. familier med trillinger og firlinger.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Lad mig tage det sidste spørgsmål først:

Det er rigtigt, at Dansk Folkeparti faktisk er indstillet på, at der kun skal ydes børnetilskud til to børn, men det, vi allerhelst ser, er, at alle børn får et skattemæssigt personfradrag, ligesom alle voksne skatteydere får det, og at det personfradrag i de tilfælde, hvor et barn ikke udnytter det, så overgår til moderen eller faderen.

Det var svaret til hr. Jan Petersen.

Så vil jeg sige til hr. Bruno Jerup:

Det er korrekt, men man må jo ikke glemme, at forslaget om at nedsætte familieydelsen fra 80 pct. til 60 pct. var et regeringsforslag. Og vi er jo samlet her i dag for at debattere og ikke for at angribe hinanden – sådan har jeg i hvert fald forstået det – og regeringen er jo også selv gået ind for at nedsætte den til 60 pct.

Men jeg går ud fra, at i de kommende 2½ måned vil det også blive vurderet i regeringen, om der måske er mulighed for at lempe den 60 pct.-regel, og så har jeg altså her givet udtryk for, at vi heller ikke er afvisende over for dét.

Så lad os dog ikke stå her og klandre hinanden for, hvem der har stemt for hvad. Nu er det fremtiden, det drejer sig om, ikke fortiden.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jamen så vil jeg spørge hr. Poul Nødgaard, om hr. Nødgaard ikke er enig med mig i, at hvis man f.eks. har tre eller fire børn og ikke kun to, har man altså også flere forpligtelser og dermed også flere udgifter, og at det måske netop var dem, der har fire børn, der skulle have, frem for dem, der kun har to børn?

Er hr. Nødgaard ikke enig med mig i den simple matematik, at det altså er dyrere at have

f.eks. fire børn end at have to børn, og at det måske netop var dem, der har fire børn, der skulle tilgodeses, frem for dem, der kun har to børn?

Men jeg vil også spørge hr. Nødgaard, om hr. Nødgaard og hans parti så er enige med Fremskridtspartiet i det, som vi jo har foreslået gang på gang: at så længe der eksisterer indkomstskatter, bør der være et såkaldt familiefradrag, for at det kan sikres, at børns skattefradrag udnyttes, altså at børnenes fradrag skal kunne benyttes af forældrene, hvis børnene ikke arbejder.

Er det rigtigt forstået, at hr. Nødgaard har det samme synspunkt her, altså at fradraget faktisk skal overføres til forældrene, hvis børnene ikke udnytter det, så det i stedet bliver til det, som vi i Fremskridtspartiet kalder et familiefradrag?

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Med hensyn til det sidst rejste spørgsmål kan jeg sige, at hvis hr. Jan Kørpe Christensen havde hørt efter, så var det lige præcis det, jeg sagde i det tidligere indlæg, jeg havde her på Folketingets talerstol. Så jeg vil ikke ulejlige Tingets tid yderligere med at besvare det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Hr. Poul Nødgaard forklarede på mit spørgsmål om bortfaldet af børnefamilieydelsen til det tredje og det fjerde barn, at det i stedet skulle udløse et skattefradrag, men det stod der jo ikke noget om i beslutningsforslaget.

I beslutningsforslaget – som jo var meget konkret – stod der, at der kun skulle udbetales én eller to børnefamilieydelse, alt efter om man har ét eller to børn, og at det tredje, fjerde, femte, sjette og syvende barn ikke er berettiget til at modtage børnefamilieydelse. Så hr. Poul Nødgaard taler ikke sandt.

Formanden:

Hr. Jan Kørpe Christensen og derefter hr. Bruno Jerup.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg mener, at hr. Poul Nødgaard er en meget sympatisk herre, og jeg stillede faktisk ikke mit spørgsmål for at drille. Det var ikke et drilsk

spørgsmål. Det var for at vise Folketinget og dermed dem, der lytter til det her, at vi i hvert fald er enige om det punkt, og det var for, at hr. Nødgaard kunne gentage det. Så det var faktisk positivt ment.

Men jeg må så sige, at jeg gerne vil have et svar på, om det ikke er rigtigt, at det er dyrere for en familie, der har f.eks. fire børn, end for en familie, der kun har to, og om man dermed ikke hellere skulle tilgodeses dem, der har fire børn, frem for dem, der kun har to børn.

Det fik jeg faktisk ikke svar på, og jeg ved ikke, om det var, fordi hr. Nødgaard ikke havde tid, eller fordi hr. Nødgaard er enig i de betragtninger, jeg her fremkom med.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det kan jo være, at der er en splittelse i Dansk Folkeparti. Det er jo ikke til at vide. Så det er muligt, at det var en anden, der havde lavet det forslag, som vi behandlede, og hvori det var helt klart, at der kun kunne gives støtte til to børn. Men det vil jo sige, at familier, som har den frækhed at tillade sig at have mere end to børn, altså er mennesker, der skal straffes i den verden, hvor hr. Poul Nødgaard og Dansk Folkeparti lever.

Det var også helt klart, at der ikke var noget om et fradrag. Og det var også så smagfuldt, at man selvfølgelig havde sørget for at vedlægge en tabel, hvoraf det fremgik, om forskellige landegrupperes familier nu havde mere end to komma nul barn pr. familie.

Det havde man også smagfuldt gjort i hr. Nødgaards parti. Så det er det, det handler om: I hr. Nødgaards verden er en familie altså en familie med kun to børn. Og ve de familier her i landet, som har tilladt sig at få mere end to børn! De skal i hvert fald ikke være i Dansk Folkepartis verden. (*Morskab*).

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Nu begynder det jo at blive temmelig morsomt, men jeg må lige sige, at jeg ikke har taget vores partiprogram med, men det kunne jeg jo have lyst til at gå op og hente, så jeg kunne udlevere det til dem, der er så interesserede i det dér. For hvis man vil kigge i det, vil man se, og nu gentager jeg det:

Alle børnefamilierne vil reelt få en kæmpegevinst ud af det, hvis Dansk Folkepartis partiprogram gennemføres, for deri står, at alle børn

har krav på et personfradrag, nøjagtig som vi andre har det.

Jeg tror, personfradraget er på 30.000-31.000 kr., og skattelettelsen af 30.000-31.000 kr. er jo cirka det halve, dvs. 15.000-16.000 kr., som moderen eller faderen altså vil få fratrukket deres skat, og så synes jeg ikke, der er noget at pibe over.

Og vi synes, at det er rimeligt kun at give børnetilskud til to børn, men det har vi ikke kunnet komme igennem med her i Folketinget. Men vi står fast på, at der også skal være skattefradrag for de børn, der ikke tjener noget, og at det så overføres til forældrene.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det var interessant at høre hr. Bendt Bendtsens tale og den efterfølgende replik, for de stod nærmest i et modsætningsforhold til hinanden: Talen gik med meget fast stemmeføring ud på, at det burde være en menneskeret at have deltidsarbejde, men i et svar til både SF og Enhedslisten blev der så spolet tilbage og sagt, at det var jo ikke et politisk anliggende, men noget, som vi måtte overlade til arbejdsmarkedets parter.

Det synes jeg på en eller anden måde afslører den dobbelthed, der er kommet til udtryk fra konservativ side.

Jeg vil også sige til Det Konservative Folkeparti, at vi jo faktisk er i gang med at forandre ferieloven, netop med henblik på at kunne bruge den mere fleksibelt, netop med henblik på, at den kan indgå i den proces, som også vi er optaget af: at arbejdsmarkedet skal være mere rummeligt og fleksibelt og dermed give plads til, at folk i højere grad selv kan vælge.

Og når det er vigtigt, er det, fordi der ikke er nogen som helst tvivl om, at arbejdsmarkedet faktisk er den væsentligste faktor, når det drejer sig om, hvilken kvalitet folk har i deres liv. Det er derfor, det er så utrolig vigtigt, at folk har mulighed for at få et arbejde, for det er jo en del af et socialt fællesskab.

Til gengæld er det jo et tidkrævende fællesskab, må man sige. Og det er klart, at når vi er i en situation lige nu, hvor børnefamilierne historisk set arbejder mere end nogen sinde før, så svækker det familiernes egen mulighed for at skabe nogle rammer, der er gode nok til alle børns opvækst.

Jeg tror, det er forkert at sige, at alle børn ikke har det godt, for jeg tror, mange børn har

det godt; men der er for mange børn, der savner deres forældre.

Jeg synes, der er god grund til at glæde sig over debatten, og når jeg tager ordet, er det også, fordi den indgår i den glæde, som jeg havde i mandags, hvor jeg mødtes med nogle unge mennesker i Århus – og jeg skal mødes med nogle andre unge mennesker her i København – og mødet havde den overskrift, at jeg gerne ville høre, hvad unge mennesker har af forventninger til deres arbejdsliv.

Deres forventninger var: valgfrihed, fleksibilitet, medbestemmelse, medansvar og sammenhæng mellem familielivet og arbejdslivet. Og lønspørgsmålet var noget, der kun blev nævnt én gang i løbet af en drøftelse og en snak på 4-5 timer – én gang, helt perifert – og det siger altså noget om, hvilke forventninger ungmennesker har ikke blot til os, men også til dem, der har ansvaret for arbejdstiden, nemlig arbejdsmarkedets parter.

Og jeg er meget enig med de unge, og jeg glæder mig over, at partierne her i Folketinget har den samme opfattelse. Og både på den baggrund og som følge af debatten her har jeg faktisk tænkt mig at indkalde virksomheder til en forpligtende dialog med henblik på at få skabt nogle bedre personalepolitiske rammer, så man kan følge den opfordring både fra de unge og fra Folketinget til at skabe et mere fleksibelt arbejdsmarked, et arbejdsmarked, der rummer mulighed for at skabe en bedre sammenhæng mellem familielivet og arbejdslivet.

Jeg har det billede, at der faktisk er mange virksomheder, der er på vej i denne tankegang. For når jeg skal godkende projekter og bevilge dem penge fra den pulje, der skal understøtte det udviklende arbejde og det gode arbejdsliv – som jeg jo gør fra tid til anden – kan jeg se, at der faktisk er mange af de projekter, som indeholder en bedre familiepolitik.

Så jeg vil sige, at der er håb forude, og jeg glæder mig til de drøftelser og rundbordssamtaler, som jeg skal have med virksomhederne, og hvor jeg gerne vil påvirke dem til at skabe en bedre sammenhæng mellem arbejdslivet og familielivet, for det er jo i det samspil, der rykkes noget.

Signalet fra Folketinget her i dag til de overordnede forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, der kører lige nu, er jo også meget stærkt. Så parterne skal i hvert fald være både blinde og døve, hvis de ikke opfatter, at der er

en meget stærk forventning fra Folketingets partier.

Og det næste er så, hvordan det realiseres ude på virksomhederne, og det vil jeg gerne tage nogle konkrete og forpligtende drøftelser med virksomhederne om i den kommende tid.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg føler, at det er det rigtige tidspunkt til at prøve at sammenfatte det helhedsbillede, som regeringen nu kan se, og som vi vil arbejde efter.

For det første vil jeg gerne sige, at for mig står der en konkret helhedstegning, som mere og mere ser ud til at kunne blive til realiteter og dermed få stor betydning for børnefamilierne.

Jeg når desværre ikke inden for min begrænsede taletid i denne runde at kommentere hvert enkelt indlæg, men jeg vil gerne fremhæve ikke mindst hr. Holger K. Nielsens understregning af tidsbegrebet som et kvalitetsbegreb for børnefamilierne.

Jeg synes i det hele taget, at det var en gennemgående tone i hr. Jan Petersens understregning både af børnenes af liv uden for familien og af familiernes behov for både at kunne fungere på arbejdsmarkedet og at kunne fungere som forældre.

Fru Elsebeth Gerner Nielsens indlæg var både visionært og flot optaget af, at vi også, når vi taler om børns og børnefamiliers vilkår, bør huske de yderste, de svageste, dem, der har brug for samfundets ekstra indsats.

Og når vi taler om prioriteringen, skal vi ikke glemme, at dér ligger måske, når alt kommer til alt, den allervigtigste opgave: at sørge for, at de børn, der får den svageste start, den vanskeligste start, også er de børn, som samfundet på alle ledder og kanter bør gøre mest for.

Fru Sonja Albrinks indlæg understregede jo, at det er dagligdagen og vore egne holdninger og de praktiske og ofte mindre ting, der tilsammen betyder så kolossalt meget for, hvordan vi kommer igennem vore vanskeligheder.

Jeg er glad for, at jeg i hvert fald synes jeg kan se, at der på tværs af partierne er en opbakning til, at der er fem hovedrolleindehavere, som hver for sig har noget at gøre:

Hvad kan regeringen gøre?

Regeringen kan sikre helheden. Regeringen kan pr. 1. april i år sikre, at de to ugers barsel-forlængelse for fædre bliver en realitet. Regeringen kan med de udspil, der nu foreligger fra partierne, også fra regeringspartierne, drøfte,

hvordan vi kan indrette børnepasningsloven mere fleksibelt ud fra alle de hensyn, vi har at tage.

Måske skal vi også overveje, om de gode erfaringer, der kommer fra fædrebarselordovens udvidelse på 2 uger, er noget, der kan inspirere os til at indrette børnepasningsloven mere fornuftigt, så endnu flere børn kan få gavn af den.

Jeg vil også gerne lægge ferieloven til: Hvis vi i dialog med arbejdsmarkedets parter og på virksomhederne får brug for at se på ferieloven for at sikre, at børnefamilierne så også holder ferie i de 3 uger af skoleferien, vi taler om, vil vi gerne overveje det.

Hvad kan kommunerne gøre?

Kommunerne kan først og fremmest vise større fleksibilitet i åbningstiderne ikke alene på daginstitutionerne, men også på kommune-kontorerne.

Kommunerne kan derudover arbejde for integrerede institutioner.

Og kommunerne kan endelig overveje – det vil vi i hvert fald gerne drøfte med dem – om der i den palet af initiativer, jeg taler om, kan iværksættes nye incitamenters for forældrene, således ideen om 11 måneders betaling for daginstitutionerne og dermed et pres for, at børnene rent faktisk får 3 ugers ferie sammen med deres forældre. Den idé synes jeg ikke vi bare skal lægge til side; det er en idé, som vi bestemt skal drøfte med kommunerne.

Hvad kan overenskomstparterne gøre?

Jeg synes, mange har budt på det, så jeg skal bare sammenfatte det: De statslige overenskomster er efter min opfattelse foregangsftaler, som det private arbejdsmarked i høj grad kan efterligne. Det gælder omsorgsdagene, det gælder den fleksible mødetid på arbejdspladsen for børnefamilierne, det gælder den praktiske brug af deltidsarbejde, og det gælder feriens tilrettelæggelse, sådan som alle har været inde på.

Men det er nok på den enkelte virksomhed, de fleste forandringer skal ske, og jeg ser den enkelte virksomhed som den fjerde og næstsidsste part, hvor samarbejdsudvalgene og andre fora nu for alvor må sætte familielivet på dagsordenen.

Arbejdsministeren er gået i gang med en systematisk arbejdspladsvurdering med hensyn til arbejdsmiljøet. Er det en helt umulig tanke, at en sådan systematisk arbejdspladsvurdering også kan omfatte børnefamilierne? Hvorfor egentlig ikke? Altså på den enkelte arbejdsplads

at få en systematiseret hensyntagen til børnefamiliernes valg af mødetidspunkter, ferievalg, valg af deltidsarbejde og brug af orlov på en ordentlig og fornuftig måde.

Endelig er der børnefamilierne selv. Det er jo også derfor, vi diskuterer dette. Politik er jo ikke kun paragraffer og økonomi, men også holdninger. Børnefamilierne må også selv vælge fra og vælge til og gøre sig klart, at valg af tid erstatter materielle valg. Det er der mange eksempler på.

Må jeg slutte med at sige, at det, vi taler om her, jo er et forsøg på at menneskeliggøre arbejdsmarkedet og dermed samfundet yderligere.

Vi har jo forskellige behov gennem vores liv, og velfærdssamfundet handler jo også om at færdes vel gennem livet. Og i vores tidlige liv på arbejdsmarkedet har vi måske behov for nogle gange at kunne arbejde lidt mere og nogle gange brug for at passe vore børn og være sammen med dem og kunne arbejde lidt mindre, og nogle gange har vi senere i livet kræfter og overskud af tid til at arbejde mere, og så bør der være plads til dét.

Velfærdssamfundet handler altså om at færdes vel gennem livet og dermed også på arbejdspladsen. Men velfærdssamfundet handler altså også om et fælles ansvar, og derfor er det vigtigt i dag at få sagt, at ansvarssamfundet handler om, at vi alle sammen har et ansvar, og ikke alene om en konkurrence om at få penge fra staten, men om, at alle fem parter bærer i fællesskab. Så får vi et godt oplæg i starten af maj måned.

Formanden:

Inden vi går i gang med anden omgang, er der to korte bemærkninger til ministeren: først hr. Bendt Bendtsen og så fru Jette Gottlieb.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det kan da glæde os i Det Konservative Folkeparti, at arbejdsministeren virkelig dissekerer vores tale; der er også noget at hente. Men jeg er ikke enig i, at der er en dobbelthed i det, vi siger.

Vi har sagt, at det burde være en menneske- ret at have deltidsarbejde, og det er rigtigt, som arbejdsministeren helt klart har noteret sig, at man kan få deltidsjob, hvis man har en aftale med sin arbejdsgiver om det, og vi har jo også

sagt, at man er nødt til at tilskynde arbejdsmarkedets parter.

Nu er det offentlige gået foran på mange områder, og det behøver vi ikke at diskutere i dag, men det er da vigtigt for os at få meldt ud, at der er nogle problemer omkring nogle overenskomster, og at arbejdsmarkedets parter selv bør prøve at se, om de kan tackle de her forhold.

Hvem der kom først eller sidst med, at ferieloven burde revideres, skal vi ikke diskutere, men vi er da kun glade for, at der er kommet nogle kommentarer om ferieloven, som vi har sagt er slidt og forældet.

Og så kan vi sige til statsministeren, at vi kan da kun glæde os over det forslag til vedtagelse, der ligger her i dag, så vi kan få noget kød og blod på de forslag og visioner, der er om børnefamiliernes vilkår.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg er meget enig med arbejdsministeren i, at der er et spændingsfelt mellem arbejdsmarkedets og børnefamiliernes vilkår, og at det lige præcis er dér, vi skal sætte ind, og derfor vil jeg spørge arbejdsministeren helt konkret, om arbejdsministeren som led i den omtalte forpligtende dialog så vil sikre børnevenlighed på arbejdsmarkedet ved idéinput til overenskomsterne eller ved at gå i spidsen som offentlig arbejdsgiver eller eventuelt ved direkte lovindgreb.

Og de temaer, vi specielt tænker på, er selvfølgelig først og fremmest den nedsatte arbejdstid, men også overarbejdet og også den fleksible arbejdstid, som jo langtfra er noget entydigt gode for børnefamilierne, for den fleksible arbejdstid er jo ensbetydende med arbejdsgivers ret til med ret kort varsel at kræve flere arbejdstimer af den enkelte medarbejder.

Så fleksibel arbejdstid er ikke noget entydigt positivt ord i den sammenhæng; det hedder bare flekstid.

Men det er også et spørgsmål om lange transporttider og et spørgsmål om at gennemgå hele arbejdsløshedslovgivningen med henblik på at finde de steder, hvor den virker i modsat retning.

Og har arbejdsministeren mod på en helt konkret gennemgang af børnepasningsorloven med henblik på at forbedre den i overensstemmelse med de formål, som vi har talt om her i dag?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har et enkelt lille spørgsmål til arbejdsministeren: Jeg hørte, at arbejdsministeren ville ind i en forpligtende dialog med virksomhederne om mange af de her ting, men hvad betyder det egentlig?

Ordet dialog forstår jeg godt. Det betyder, at man snakker med virksomhederne. Men hvis de nu ikke vil gøre noget, hvis de bare siger, at det, de her hører fra regeringen, da er meget interessant, men så ellers gør, hvad de plejer at gøre, betyder en forpligtende dialog så, at arbejdsministeren vil sige til virksomhederne: Hvis I ikke gør noget, kommer der en lovgivning fra regeringens side?

For hvis en forpligtende dialog skal have nogen mening, må den også betyde, at der efterfølgende bliver konkrete forpligtelser for virksomhederne – enten frivilligt eller, hvis det ikke sker frivilligt, ved at regeringen griber ind.

(Kort bemærkning).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Til hr. Holger K. Nielsen:

Det er faktisk muligt at drøfte konkrete områder med arbejdsmarkedets parter og få nogle aftaler med dem på forskellige områder – det kan være uddannelse, og det kan være arbejdsmiljø – hvor man tilrettelægger et handlingsforløb, som begge parter eller i virkeligheden alle tre parter føler sig forpligtede over for.

Det er forskellen på en forpligtende dialog og – havde jeg nær sagt – bare at have et møde, hvor man fortæller, hvad man selv mener, og hører på, hvad virksomhederne har at sige.

Og i Arbejdsministeriet har vi faktisk ganske mange erfaringer med at tilrettelægge en proces, hvor man har den målsætning, at der skal foreligge en tilkendegivelse, som man systematisk arbejder hen imod, og det er det, jeg forstår ved en forpligtende dialog: at det ikke bare er noget med, at man snakker med hinanden og så går hver til sit, men at der faktisk er en bagvedliggende proces.

Til fru Jette Gottlieb vil jeg godt sige meget klart, at jeg ikke på noget tidspunkt har givet udtryk for at ville antaste den danske aftalemodel, men det tror jeg dybest set heller ikke fru Jette Gottlieb tror. Men jeg synes, det vil være naturligt, at de temaer, som fru Jette Gottlieb nævner, indgår i sådan en dialog. For det er klart, at det ikke er ligegyldigt, hvem der får pålagt overarbejde, at det ikke er ligegyldigt,

hvem der får pålagt de ubekvemme mødetider, og at det ikke er ligegyldigt, hvordan man tilrettelægger sit arbejde og sine arbejdsprocesser, om det er i et hierarkisk ledelsessystem eller det er i en mere flad organisationsstruktur, hvor man inden for en del af kollegaskabet kan tilrettelægge det, som man ønsker det.

Jeg tror faktisk også, hele den teknologiske udvikling, som vi jo er inde i, og som fremover vil blive meget stærkere, vil give nogle nye muligheder for, at man selv kan organisere og tilrettelægge arbejdslivet på en sådan måde, at man får flere valgmuligheder.

Og så er pointen jo lige præcis, at de flere valgmuligheder skal komme børnefamilierne til gode. Og når det er vigtigt, at vi siger det – og det er blevet sagt meget tydeligt her – er det jo, fordi vi ved, at børnefamilierne er en minoritetsgruppe på arbejdsmarkedet. Det er jo ikke dem, der fylder mest. Børn er noget, man får i en periode, og så er det overstået, og så glemmer man alt om dét.

Og det er måske lige præcis derfor, sammenhængen mellem famlielivet og arbejdslivet ifølge de undersøgelser, der er blevet foretaget for nylig, kun kommer ind som nummer syv på LO's ønskeliste. Nummer syv på ønskelisten, det synes jeg er pinligt, og det er det, der skærper vores forpligtelse, også med hensyn til de signaler, vi skal sende til arbejdsmarkedets parter.

Formanden:

Så er det hr. Bruno Jerup i anden omgang som ordfører for forespørgerne.

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil også benytte lejligheden til at sige tak for debatten her i dag på vegne af forespørgerne, for jeg synes, det har været en god debat. Og den er faktisk blevet mere interessant, end man måske kunne have forventet for en lille uges tid siden, for dengang var der ikke mange partier, der var interesserede i at spille så konkret på banen.

Men i dag kan man jo sige, at der er kommet en række bud til regeringen, som jeg håber kan indgå i den diskussion, der skal køre fra nu af og frem til den 1. maj, så vi kan få konkretiseret en række af de ting både i forhold til Folketinget og i forhold til arbejdsmarkedets parter.

Man kan sige, at det gennemgående tema for alle er, hvordan vi sikrer, at der bliver mere tid til børnefamilierne, og at det gennemgående

problem er, hvordan vi sikrer, at det kan foregå på en sådan måde, at det faktisk er økonomisk muligt. Og de to spørgsmål kan ikke skilles fra hinanden, og det går også igen hos flere af ordførerne, selv om der godt nok er vidt forskellige løsninger på det.

Der har også været en interessant diskussion om familiens særlige rolle og om, hvordan familien er skruet sammen i dag. Og jeg synes, det er interessant at få en debat om familien og familiebegrebet, bl.a. fordi man jo så er nødt til at erkende, at familiebegrebet er en størrelse, der er under udvikling, og som måske også i dagens samfund er et andet end det, som en del af vores lovgivning er indrettet efter, og det synes jeg er vigtigt at have med i bagagen.

Jeg synes også, den diskussion er vigtig, som statsministeren for en del timer siden lagde ud med i spørgsmålet om, hvilke forskellige parter der er ansvarlige, og hvor statsministeren omtalte det som en social kontrakt med fem operatører.

Men i statsministerens afsluttende bemærkning var spørgsmålet om kontrakten væk, og han talte i stedet om fem deltagere, og det synes jeg måske også er en mere korrekt måde at se det på, for det er jo rigtigt, at man kan ikke skille det ad. Man kan ikke skille det, at både familierne, samfundet og arbejdsmarkedets parter har en rolle, fra hinanden og sige, at kun én af dem er vigtig. De er alle sammen vigtige, hvis det skal fungere, og det er også vigtigt, at man har øje for det.

Jeg synes også, det, som arbejdsministeren var inde på, er vigtigt: at der er et spændingsfelt mellem på den ene side det lovgivningsmæssige og på den anden side det, som arbejdsmarkedets parter selv kan klare, for det er lige præcis i det spændingsfelt, interessante nye ting kan sættes i gang, også fra Folketingets side.

Hvis jeg inden for den tid, der er til rådighed, kort skal prøve at kommentere nogle af ordførertalerne, kan jeg starte med at sige, at jeg ikke mener, at statsministeren havde så mange konkrete bud, der pegede fremad, men at der til gengæld har været så mange andre bud her i dag, som jo så i hvert fald er ført til protokols, og som så forhåbentlig kan danne grundlag for, at der kommer til at ske noget.

Også hos Socialdemokratiets ordfører var der trods alt en klar erkendelse af, at mere tid er

nødvendig, og med det udgangspunkt kan man sige, at så er der dog et sted at starte.

Og det lå også i hr. Erik Larsens udspil, selv om der klart var nogle ideologiske uenigheder mellem i hvert fald det, som Enhedslisten står for, og det, som hr. Erik Larsen lagde frem. Men det er på den anden side meget godt og rigtigt, at vi får præciseret de uenigheder, også i det videre forløb, når vi på det her område skal prøve at formulere en politik, der kan ændre den virkelighed, der er.

Hr. Bendt Bendtsen var inde på, at man skulle give kommunerne bedre muligheder for at supplere børnepasningsorloven, og var også inde på nogle ideer om en feriebank.

Det er der flere der har været inde på, og jeg synes bestemt ikke, man skal udelukke det som en mulighed, der godt kan komme i spil.

Der var også nogle ideer om, at man måske kan spare timer op, og det sker vel allerede i en vis udstrækning i dag, men spørgsmålet er jo, om det er noget, der kan stå alene i forhold til en række andre forslag.

Hr. Villy Søvnal var inde på en lang række initiativer, man kunne tage, nogle, som er kvalitative, og nogle, som måske også koster penge. Jeg kan sige med det samme, at vi stort set er hundrede procent enige i de fleste af de initiativer. Vi synes også, det er en god idé, som både SF og De Radikale og andre har været inde på, at overveje at opbygge forskellige former for fonde, som kan tage sig af nogle af de økonomiske omkostninger i den forbindelse.

Også fru Gerner Nielsen var inde på, at man kunne få et mere fleksibelt system med hensyn til orlov med et klippekort. Jeg synes bestemt også, det er noget, vi skal se på, og der er tilsyneladende også noget, der ligner et flertal i Folketinget, der har peget på den mulighed. Jeg vil dog godt sige, at jeg synes, det er vigtigt, at man ikke kun gør det til klippekort med hensyn til måneder eller dage, men også med hensyn til at kunne sætte arbejdstiden ned.

Jeg kan desværre ikke nå at svare alle, men samlet kan man sige, at der nu ligger et rimelig godt katalog fra Folketingets partier, som regeringen og statsministeren kan arbejde videre med, og vi ser faktisk meget frem til, at vi efter den 1. maj igen kan få en rigtig fornuftig debat med regeringen om det her, så vi har noget at tage fat på også efter et eventuelt valg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Afstemning om det fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt finde sted tirsdag den 17. februar 1998.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 161: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Uddannelseskraft ved forsøg med skolestart).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 21/1 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Hans Peter Baadsgaard (S):**

Det foreliggende lovforslag er helt i samklang med Socialdemokratiets tanker og ideer om en bedre og mere samordnet indskoling. Derfor kan vi også helhjertet støtte lovforslaget. Vi håber, når lovforslaget bliver vedtaget, at endnu flere kommuner vil etablere forsøg med indskoling, så vi kan få erfaring med, hvad der bedst tjener børnenes hverdag og udbyttet af de første skoleår.

Vi må opløde skellene mellem børnehaveklasse og 1. klasse. Børnehaveklassen skal efter vores vurdering udnyttes bedre med henblik på en mere systematisk indlæring, som kan danne grundlag for den fortsatte undervisning. Vi har bemærket, at undervisningsministeren vil følge forsøgene nøje og evaluere de forsøg, som kommer i gang. Det er vi tilfredse med, så vi får opsamlet de erfaringer, som indhøstes. De vil så kunne danne grundlag for nye initiativer til forbedring af indskoling. Vi ser for os, at der også fra centralt hold udformes overordnede mål for undervisningen i børnehaveklassen, og når – eller hvis – børnehaveklassen får den placering i undervisningen, vil det også være naturligt, at alle børn frekventerer børnehaveklassen, altså at undervisningspligten bliver udvidet til børnehaveklassen. Men det er en udvikling, der kan komme på grundlag af de erfaringer, vi gør med de forsøg, der sættes i gang.

Vi håber, at forsøgene ikke alene vil dreje sig om, hvordan lærere og pædagoger deler arbejdet imellem sig, men at der vil blive mange forsøg, hvor man får udviklet den nødvendige pædagogik, som passer til 6-årige, om hvordan leg og læring kan praktiseres med det resultat, at elevens udbytte af de første skoleår bliver maksimal.

Det er måske et lille lovforslag i omfang, men jeg tror, det kan blive et stærkt led i de bestræbelser, der allerede nu udfoldes rundt omkring for en bedre indskoling. Socialdemokratiet kan støtte lovforslaget.

Anders Mølgaard (V):

Venstre kan naturligvis tilslutte sig lovforslagets hovedsigte. Der er et reelt behov for et tættere samarbejde mellem bl.a. skolen og skolefritidsordningerne. Der er simpelt hen behov for større helhed og sammenhæng. Som bekendt fremlagde vi også fra Venstres folketingsgruppes side i august 1997 et meget omfattende oplæg om leg og læring, som bl.a. påpegede behovet for initiativer til at sikre en optimal skolestart.

I Venstre har vi med stor interesse fulgt de spændende aktiviteter på Rønbjerg Skole ved Skive og tiltag bl.a. i Rødovre og Gladsaxe Kommuner, som alle sammen peger i den rigtige retning. Men det er såre naturligt, at inden vi springer ud fra 10-meter-vippen, er der behov for et forsøgs- og et dokumentationsarbejde, som også den socialdemokratiske ordfører gjorde opmærksom på for lidt siden, som kan afdække fordele og ulemper ved forskellige løsningsmuligheder.

I Venstre er vi naturligvis optaget af at sikre et højere fagligt ambitionsniveau også i de små klasser, så det er soleklart, at forsøgsarbejdet ikke må medføre en faglig svækkelse af børnenes undervisning.

Altså principiel støtte fra Venstre til dette lovforslag.

Anne Baastrup (SF):

Dette lovforslag har været meget omdiskuteret i faglige kredse, og man kan selvfølgelig altid grunde over hvorfor. SF støtter at give ministeren denne her bemyndigelse til at afprøve nye veje for at give børnene en god skolestart, men vi forudsætter naturligvis, at ministeren anvender denne bemyndigelse med omhu.

Onde tunger fortæller, at forsøgsbestemmelser kun etableres, fordi kommunerne skal spare